

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Disp. VII. De peccato originali

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

reperitur peccatum, illud in Deum moventem, non verò in voluntatem motam refundendum sit; quia voluntas creata non potest in suos actus bonitatem vel malitiam moralem inducere, nisi liberè, & cum indifferentia activa, seu potentia ad oppositum operetur: *ibi enim* (inquit S. Doctor in 2. distinct. 24. quæst. 3. art. 2.) *incipit genus moris, ubi primò dominium voluntatis invenitur.* Hæc autem quam aliena sint à principiis & doctrina Thomistarum, quis non videat? Thomistæ enim docent Deum non movere moraliter, sed physicè tantum ad materiale peccati, & affirmant talem motionem relinquere in voluntate indifferentiam activam, seu potentiam ad oppositum: unde toto cælo à Lutheranis & Calvinistis differunt, ut in Apologia Thomistarum, Tractatu de scientia Dei inserta, fusè ostendimus.

Ad tertium nego etiam Antecedens: cum enim motio physica, ut sæpè diximus, sit præteritiva, & ad ea solùm quæ ad ordinem physicum pertinent se extendat, non potest cauare peccatum, quod est quiddam defectus ad genus moris spectans, nisi sit conjuncta cum motione morali. Quare si per impossibile Deus posset esse causa peccati, non posset alio modo per alios illud cauare, quam moraliter & physicè simul movendo voluntatem creatam ad actum peccati.

Ad ultimum, concessio Antecedente, nego consequentiam. Ad cujus probationem dicendum est, quod licet motio physica sit major moralitè intensivè, id est potentior & efficacior, est tamen minor extensivè, quia, ut diximus, sistit intra ordinem physicum, nec se extendit ad ordinem moralem, sicut motio moralis. Unde hæc argumenta contra Suarez, & alios scientiæ medicæ assertores, facilè retorqueri possunt: cum enim illi doceant, Deum sæpè ponere homines in illis circumstantiis & occasionebus, in quibus per scientiam medicam prævidit eos infallibiliter peccaturos, manifestum est, juxta illorum principia, Deum moraliter movere & prædeterminare homines ad peccandum, ut Lutherani & Calvinistæ asserunt, subindèque esse causam peccati, quod ut ostendimus, in solam motionem moralem potest reduci. Nam sicut occasiones peccandi moraliter movent & incitant ad peccandum, juxta illud commune Gallorum estatum, *l'occasion fait le larron*: ita & qui ponit hominem in illis, mortalitèr ad peccatum movere censetur, ut alibi fusè exposuimus.

De causa peccati ex parte Dæmonis, de qua agit S. Thomas qu. 86. nulla est celebris difficultas: certum est enim, Diabolum indirectè solùm & per accidens esse causam peccati: primò per modum proponentis objectum malum; secundo per modum luadentis & allicientis, quando una cum objecti propositione excitat & movet appetitum sensitivum per passionem, aut phantasiam, quibus objectum reddit valde conveniens & optabile, & consequenter rationibus quibusdam apparentibus, depromptis ex phantasia, intellectum decipit: intellectus verò sic deceptus, voluntatem ad peccandum trahit, ut explicat S. Doctor art. 1. & 2. illius quæstionis. Nunquam tamen potest Dæmon necessitatem peccandi voluntati inferre, quia eam non movet nisi per modum proponentis objectum (non enim potest fundum animæ seu voluntatis immediate pervadere & penetrare, cum hoc sit so-

lius Dei qui eam creavit) nullum autem bonum creatum & delectabile, quamvis cum rationibus validissimis voluntati proponatur, potest ei necessitatem inferre, cum non possit eam perfecte implere, seu plenè satiare, juxta illud D. Bernardi: *Animam capacem Dei, quidquid eo minus fuerit, non implet;* & istud: *Anima rationalis ad imaginem Dei creata, ceteris rebus occupari potest, satiare non potest.*

DISPUTATIO VII.

De Peccato Originali.

Ad quæstionem 81. & duas sequentes.

INter causas peccatorum extrinsecas, ultima est homo, qui dupliciter potest ad alienum peccatum concurrere, nempe per modum proponentis & luadentis (qui modus est ei communis cum Dæmone, & ideo de eo D. Thomas specialem voluit instituire quæstionem) & ut principium generationis, culpam simul cum natura traducens, qui modus est proprius solius hominis, non cujuscumque, sed primi parentis; qui cum esset à Deo constitutus caput naturæ humanæ, totam illam in se peccando vitiauit, & sic vitiatam, per feminalem propagationem in posteros transfudit: & de ista causa fusè disserit S. Doctor à quæst. 81. usque ad 84. existentiam, essentiam & subjectum peccati originalis exponens. Ejus vestigis inhærentes, hæc tria in hac dispositione elucidare conabimur. Addeamus etiam aliquid de pena debita originali peccato. Porro hæc disputatio maximi ponderis est & momenti, cum ex cognitione peccati originalis dependeat præcipuorum fidei articulorum notitia. Unde egregè Augustinus lib. de peccato origin. contra Pelagium & Cælestium cap. 24. *In causa duorum hominum, quorum per unum venundati sumus sub peccato, alterum redimimur à peccato: per unum præcipitati sumus in mortem, per alterum liberamur ad vitam, proprie fides Christiana consistit.* Et lib. 5. contra Julian. cap. 2. *asserit quod adeo est necessaria peccati originalis notitia, ut qui illud negant, ipsa fidei fundamenta nitantur subvertere.*

ARTICULUS PRIMUS.

An sit peccatum originale?

CUM quæstio an est, juxta Aristotelem præmitti debeat quæstioni quid est, peccati originalis existentia adversus Pelagianos demonstranda est priusquam ejus naturam & quidditatem explicemus.

§. 1.

Error Pelagii proscrubitur.

TRaductionem peccati Adæ in ejus posteros negarunt olim Pelagius, & ejus discipuli Cælestius & Julianus, ut refert D. Augustinus variis in locis. Qui error quinque potissimum propositionibus

ggg 3

huc.

fictionibus constabat. Prima est, Adamum per peccatum sibi soli nocuisse. Secunda, parvulos nullam contrahere culpam & pœnam ex parte Adami. Tertia, baptismum non esse necessarium hominibus ad remissionem peccatorum, sed solum ut ipsi fiant filii adoptionis, & ad regnum cœlorum jus habeant. Quarta, morbos, mortem, & cœteras naturæ nostræ miseras, non esse effectus peccati originalis, sed tantum defectus & necessitates humanæ naturæ. Quinta, concupiscentiam sive rebellionem carnis adversus spiritum, nec esse malum pœnæ, nec malum culpa, sed bonum naturæ, quod in Adamo etiam in statu innocentie ante peccatum viguit. Eundem errorem secuti sunt Armeni, Albigeneses, Anabaptista, ut videre est apud Castro lib. 12. de hæresibus, verbo *peccatum*, hæresi 1. Abailardus, teste D. Bernardo Epist. 60. & nostro sæculo Zuinglius lib. de peccato origin. Jacobus Faber, & Erasmus in commentariis in capite 5. ad Romanos.

2. Illum errorem impugnant SS. Patres ex variis Scripturæ testimoniis: Primum habetur Ps. 50. ubi David de se dicit; *In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.* Quod non potest intelligi de peccato actuali parentum David, cum non fuerit ex adulterio natus, sed ex legitimo matrimonio Jesse & conjugis ejus; sed tantum de peccato originali, quod etsi unum sit, vocatur tamen in plurali *iniquitates & peccati*; quia causa est & radix omnium aliorum peccatorum. Unde ibidem ait D. Augustinus: *Quid est quod se dicit iniquitate conceptum, nisi qui a trahitur iniquitas ex Adam?*

3. Secundum testimonium est illud Job. lib. 14. *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu qui solus es?* Ubi Septuaginta sic vertunt: *Nemo mundus à sorde, nec infans unius diei super terram:* quod esse intelligendum de sorde peccati, non verò de immunditia corporali, probat divus Thomas 4. contra gent. capite 50. tum quia tribuitur soli Deo quod possit ab ea mundare: tum etiam quia loquitur de sorde, ratione cujus homo ducitur in iudicium, ut constat ex verbis præcedentibus: *Et dignum ducis super hujusmodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum ad iudicium?* nemo autem ad iudicium adducitur nisi pro culpa. Cum ergo infans unius diei non possit habere peccatum actuale, convincitur pollutum esse fordibus peccati originalis.

4. Tertium & præcipuum, quod adducit S. Thomas hic art. 1. in argum. *sed contra*, & quo frequenter utitur D. Augustinus contra Pelagianos, sumitur ex verbis illis Apostoli ad Roman. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.* Ex quibus verbis hoc potest argumentum deduci: Per unum hominem intravit in hunc mundum quoddam peccatum, quod omnes homines fecit peccatores, & morti obnoxios: At ejusmodi peccatum non potest esse actuale, id est actuali voluntate commissum; cum etiam infantes morti sint obnoxii, & sæpe moriantur antequam quidquam boni vel mali propriâ voluntate egerint: Igitur peccatum est originale.

5. Tam clarum & apertum Apostoli testimonium eludere conabantur Pelagiani, illud interpretando de transitu peccati in posteros, non per originem, sed per imitationem, quia scilicet

primus parens viam peccandi nobis aperuit, suoque exemplo nos ad peccandum movet.

Sed in primis huic eversioni aditum præcludit Augustinus lib. de peccatis meritis & remiss. cap. 9. arguens in hunc modum: *Si Apostolus peccatum illud commemorare voluisset, quod in hunc mundum non propagine sed imitatione intraverit, ejus principem non Adam, sed diabolum diceret, de quo scriptum est, ab initio diabolus peccat; de quo etiam legitur in libro Sapientia: Invidia diaboli mors intravit in orbem terrarum; imitantur autem eum qui sunt ex parte ejus.*

Deinde verba Apostoli non solum adultos, sed etiam parvulos comprehendunt, cum etiam parvuli mortem experiantur, quam per peccatum intrasse, esseque pœnam & effectum illius, docet Paulus: At in parvulos peccatum Adami non transit per imitationem, cum ante usum rationis ipsi, imitari peccando non possint: Ergo necessario fatendum est, Apostolum non loqui de transitu peccati per imitationem, sed per originem & propagationem.

Præterea Paulus dicit peccatum Adæ ad posteriores pertinere, sicut mortem: Sed mors non tantum imitatione, sed necessitate quadam derivatur ad filios Adæ: Ergo & peccatum.

Denique idem Apostolus docet ita peccatum Adæ derivari ad posteriores, sicut justitiam Christi ad regeneratos: At hæc non per solam imitationem, sed per veram in illo regenerationem redundat in homines: Ego peccatum Adæ non transit in posteros per solam illius imitationem, sed per originem & propagationem. Unde Augustinus de peccat. meritis & remiss. sic ait: *Sicut ille in quo omnes vivificabuntur, præterquam quod se ad justitiam exemplum imitantibus præbuit, dat etiam sui spiritus occultissimam fidelibus gratiam, quam latenter infundit & parvulis: sic & ille in quo omnes moriuntur, præterquam quod eis, qui præceptum Domini voluntate transgrediuntur, imitationis exemplum est, occulta etiam ratione carnalis concupiscentia sua, tabificavit in se omnes de sua stirpe venientes.*

In ejusdem veritatis Catholicæ confirmationem adducit idem S. Doctor lib. 1. contra Julian. cap. 3. & lib. 2. in fine plura SS. Patrum, qui Pelagium præcesserunt, testimonia, scilicet Cypriani, Irenæi, Hilarii, Gregorii Nazianzeni, Ambrosii, & ait hunc consensum Doctorum Ecclesiæ ante exortam hæresim Pelagii esse infallibile & divinum hujus veritatis argumentum. Inter alios insignis est locus Cypriani lib. 3. Epist. ad Fidum, ubi sic habet: *Infans recens natus contagia mortis antiquæ primâ nativitate contraxit: & Ambrosii, qui explicans hunc versum Psalmi 48. Iniquitas calcanei mei circumdabit me, sic ait: Alia est iniquitas nostra, alia calcanei nostri, in quo Adam dente serpentis est vulneratus, & obnoxiam hereditatem successionis humanæ suo vulnere derelinquit, ut omnes illo vulnere contudemus. Demum Augustinus lib. 3. de peccat. meritis & remissione cap. 6. loquens de peccato originali: Non aliud, inquit, ex quo Christi Ecclesiæ constituta est, divinarum scripturarum tractatores, & Christianarum dispensationum scriptores senserunt, non aliud à majoribus acceperunt, non aliud posteris tradiderunt. Et cap. 7. Hoc de originali peccato apud Ecclesiâ fidem tantâ constantiâ custoditum fuit, ut ab eis qui dominica tradiderunt eloquia, magis certissimum proferretur ad alia falsa refutanda, quam id, tanquam falsum refutari a aliquo tentaretur.*

Non desunt etiam rationes Theologicae ad errorem Pelagii refellendum, quas adducit D. Thomas 4. contra gent. capit. 50. Prima est: In quocumque invenitur moriendi necessitas, necesse est ut aliqua culpa praecesserit: Sed haec necessitas reperitur in homine à principio suae natiuitatis, cuius signum est quod aliqui statim post natiuitatem moriuntur: Ergo in eis invenitur aliqua culpa; cumque actualis esse non possit, eò quod in illa aetate illius incapaces sint, debet esse per originem traducta, subindeque originale peccatum. Minor patet, Major probatur. Mors autem moriendi necessitas est poena peccati; cum homo in prima sui conditione fuerit immortalis per gratiam, juxta illud Sapient. 2. *Deus creavit hominem in extirminabilem*; aliàs si mortalis fuisset in prima sui institutione, frustra illi communicatum fuisset Genes. 2. *in quocumque die comederis ex eo, morte morieris*, id est morti eris addictus: Ergo in quocumque invenitur moriendi necessitas, culpa etiam reperiri debet.

Secunda ratio desumitur ex necessitate baptismi: Baptismus enim institutus est in remedium peccati: Sed exhibetur parvulis, juxta communem Ecclesiae consuetudinem: Ergo in illis invenitur peccatum: non actuale, cum illius ante rationis usum capaces non sint: Ergo originale.

Respondabant Pelagiani, baptismum dari infansibus, non ut à peccato munderentur, sed ut ad caeleste regnum perveniant, in quod nullus introire potest, nisi prius renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, ut dicitur Joan. 3.

Sed haec responsio facile confutari potest: Primum quia ut arguit D. Thomas loco supra citato, quod infantes non renati per baptismum à regno Dei excludantur, non potest aliunde provenire, quam ex aliqua culpa, quae inquinati & maculati sunt: Ergo si eis confertur baptismus, ut illo aperiatur ipsis janua regni caelestis, datur ut à culpa munderentur. Consequenter patet: quia baptismus non aliter aperit januam regni caelestis, quam removendo prohibens. Antecedens verò probatur. Nemo à sine suo deficit ad quem ordinatus est, nisi propter culpam; ut videre est in creaturis irrationalibus, quarum nulla à sine suo deficit, nisi ex aliquo peccato, ut sic dicamus naturali, quod sit aliquis naturalis defectus: Sed finis constitutus à Deo omnibus rationalibus creaturis, est visio clara ipsius: Ergo ab illa non excluduntur, nisi propter aliquam culpam.

Secundò: Nisi baptismus collatus infantibus culpam supponat, non verificabitur forma baptismi, videlicet, *Ego te baptizo*, quod idem est ac abluo & mundo; abluere enim & mundare, necessariò supponunt sordes & immuditiam; quae cum non sit corporalis, ut patet (ad extergendas enim sordes corporeas determinata verborum forma, & virtus passionis Christi non requiritur) debet esse spiritualis ratione culpae.

Tertiò: Parvuli cum baptizantur, eruantur à potestate diaboli, ut dicitur ad Coloss. 1. *Qui eripuit nos à potestate tenebrarum*, & patet ex caeremoniis baptismi, ut exorcismo, insufflatione, abrenuntiatione diaboli, quam per sponsionem facit infans quando baptizatur; haec enim manifestè indicant, daemone habere potestatem aliquam in infantes: Sed diaboli potestati non subducuntur nisi peccatores & rei: Ergo in infantibus ante baptismum aliquod peccatum reperitur; cumque illud non sit actuale, propria

A illorum voluntate commissum, debet esse originale.

Tertia ratio sumitur ex redemptione Christi, & in hunc modum formatur: Christus Dominus mortuus est non solum pro adultis, sed etiam pro parvulis, juxta illud Pauli 2. ad Corinth. 5. *Pro omnibus mortuus est Christus*: Sed solum pro mortuis Christus mortuus est, ut constat ex eodem Apostolo ibid. dicente, *si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt*: Ergo parvuli mortui sunt morte animae, de qua loquitur Paulus, quae per solam culpam potest induci: unde cum parvulis non possit esse culpa actualis, fatendum est eis inesse culpam originalem.

Divinae revelationi, nec non rationi, ipsa patrociniatur experientia: Quot enim infirmitates, mætores, curas, dolores, labores, humana patitur natura? Quot tentationibus, quot vitis, quot concupiscentiis subiecta est? Ab ipsis etiam incunabilis homo dolet, tristatur, fleit, ut meritò dixerit Augustinus, hominem esse *Prophetam suae calamitatis, lacryma enim sunt testes miserie*. De de verb. *domini*.

Unde ut dicitur Eccl. 40. *Grave jugum super filios Adæ à die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulture*. Haec autem miseriae & calamitates, certissima sunt peccati originalis indicia; communis enim poena communem ostendit praecessisse culpam. Unde August. lib. 5. contra

Julian. ait quod *durissimi hujus jugi onus sentiens Tullius, hominem dixit non ut à matre, sed tanquam à noverca natura editum in vitam, corpore & nudo, & fragili, & infirmo; animo autem anxio ad molestias, humili ad timores, molli ad labores, prono ad libidines*. Rem vidit (subdit S. Doctor) sed causam nescivit: cum enim sacris litteris eruditus non esset, ignorabat originale peccatum.

In ejusdem veritatis confirmationem observant aliqui, quod masculus recenter natus, ejulando exclamat AA, quasi Adamum arguendo; foemina verò EE, veluti Evam increpando. unde ortum habuit versus ille quem refert Lyranus in cap. 7. Sapientiae:

Dicentes Evel A quorquot nascuntur ab Eva.

§. II.

Præcipua Pelagianorum argumenta solvuntur.

Objiciebant in primis Pelagiani quaedam Scripturae testimonia, praesertim illud Ezechiel. 18. *Filius non portabit iniquitatem patris*, quod Augustinus de poenis spiritualibus, non autem de temporalibus intelligendam esse asserit, eò quod etiam interdum contingit filios ob peccata parentum poenis temporalibus puniri, nunquam tamen (inquit) spiritualibus poenis propter ipsa afficiuntur: Atqui peccatum originale est poena spiritualis: Ergo illud ex Adamo non transiit in posteros. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 7. cum Christianis loquens, sic ait: *Filii vestri sancti sunt*: quod falsum esset, si illi nascerentur cum peccato originali, & privatione gratiae sanctificantis.

Respondeo, Ezechielem loqui non de patre communi totius generis humani, cujus bonum vel malum meritum ad omnes posteros pertinebat moraliter, ex constitutione divina; sed de privatis cujusque parentibus, pro quorum peccatis filii spiritualiter non ponuntur, nisi forte pecca-

peccando eos initentur. Ad illud verò quod ex Apostolo adducitur, dicendum est cum D. Ambrosio, S. Thoma, & Cajetano, ipsum loqui de sanctitate legali, non verò de sanctitate per gratiam, ac si diceret, filii vestri legitimi sunt & non spurii. Vel etiam dici potest, Apostolum filios fidelium sanctos appellare, non actu, sed potentia proxima, quia ob fidem parentum facile illis applicari potest baptismus, quo à peccato mudentur.

14. Obiciebant secundò verba Chrysostomi homil. ad Neophitos, ubi ait *Infantes baptizamus, cum non sint coinquinati peccato, ut eis detur, vel addatur sanctitas, justitia &c.*

Sed respondet Augustinus lib. 1. contra Julian. cap. 3. Julianum non ipsissima Chrysostomi verba adduxisse, quæ juxta vetustiores codices sic habent: *Infantes baptizamus, quamvis peccata non habemus*, propria scilicet & personalia; sed ex aliquo minus legitimo interprete lectionem illam desumpsisse, ut patet ex textu græco in quo sic habetur: *ὅσα τὰ τοῦ τοῦ πατρὸς βαπτίζονται, καὶ τὸ ἀμαρτηλωτά ἐσθοντα*, quod est latine, *ideo & infantes baptizamus, quamvis peccata non habentes.*

15. Tertio sic arguebat: Anima non est ex traduce, id est non producit à parentibus per generationem naturalem, sed creatur à Deo ex nihilo; unde si nascendo contrahat peccatum originale, illud in Deum ut in autorem refundetur, quia quod res convenit ab origine, producenti attribuitur; sic enim passim docet Philosophus elementa moveri à generante: Sed hoc absurdum est, cum Deus non sit nec esse possit author peccatorum: Ergo & illud.

16. Hoc argumentum ita difficile visum est Augustino, ut aliquando dubitaverit an anima esset ex traduce, an verò à Deo immediatè crearetur, ut constat ex Epist. 28. Verum non licet amplius hac de re dubitare: certum est enim animam rationalem & immortalem non educi ex potentia materiae, sicut alias formas, quæ propterea sunt irracionales, & corruptibiles, sed à Deo creati immediatè, & in corpus debitis organis affectum infundi. Ideoque respondeo animam, quatenus est præcisè à Deo, seu ex vi suæ creationis, originali peccato non esse obnoxiam, sed quatenus corpori, quod per naturalem propagationem ab Adamo descendit, immergitur, illudque informat; tunc enim hæc anima incipit esse pars filii Adami, in quo tanquam in radice tota natura humana corrupta & maledicta fuit.

17. Hoc declarat Augustinus ꝑ. contra Julian. cap. 3. exemplo aquæ, quæ licet ex purissimo & limpidissimo fonte promanet, si tamen in vas immundum recipiatur, ab eo contrahit sordes & immunditiam: ita similiter, etsi anima purissima à Deo per creationem exeat, qui tamen carni immunda, & ab Adamo per seminalem propagationem derivata, unitur per generationem, ex tali unione peccatum originale contrahit, & ut loquitur S. Doctor, *in carne sicut aqua in vase vitiatò corruptitur.*

Quartò sic discurrebant Pelagius & Julianus apud Augustinum lib. 2. de Nuptiis & Concupisc. capite 18. & lib. 3. contra Julian. capite 24. *Non peccat iste qui nascitur, non peccat iste qui genuit, non peccat ille qui condidit: per quas igitur rimas intrer tot præsidia peccatum singula ingressum?* Cui argumento lepide & egregie respondet S. Doctor ibidem: *Quid querit latentem rimam, cum habeat*

A *apertissimam januam?* Per unum hominem, ait Apostolus; per unius hominis inobedientiam, ait Apostolus; quid querit amplius, quid querit apertius, quid querit inculcatius?

Quintò arguebat Julianus apud Augustinum lib. 2. contra ipsum in principio, & lib. 3. de peccat. meritis cap. 3. *Si in baptisinate peccata omnia remittuntur, non possunt nati de renatis trahere originale peccatum: non possunt enim parentes quod non habent in liberos transfundere.*

Sed respondet Augustinus, quod sicut triticum humanæ diligentia purgatum, generat illud triticum non purgatum, sed paleis & aristas involutum, quia eodem modo natum est triticum seminatum: ita quia parentes nati sunt ex Adam cum peccato originali, etiam per baptismum fuerint ab illo purgati, nihilominus postea generant filios suos infectos peccato originali, in quo & ipsi nati sunt. Quando verò subditur, parentes id quod non habent non posse in liberos transfundere, distinguendum est: id quod non habent, nec formaliter nec virtualiter, concedo: id quod non habent formaliter, si habeant illud virtualiter, nego: parentes verò etsi quando generant, per baptismum à peccato originali mundati sunt, subindeque in se formaliter illud non habeant, virtualiter tamen illud præhabent in virtute seminis & concupiscentie naturæ corruptæ, quæ sunt causæ sive instrumenta generationis, seu unionis animæ cum corpore, per quam peccatum originale contrahitur.

Sextò obiciebat Julianus apud Augustinum locis citatis: Si peccatum originale per generationem traduceretur in posteros, sequeretur usum matrimonii fore illicitum, quippe qui esset causa peccati: Sed hoc est falsum, & ad hæresim Manichæorum pertinet: Ergo & illud.

Huc potissimum argumento confidebat Julianus, eoque se victorem putabat, unde Augustinum Manichæorum hæresim infectum asserbat. Sed facile respondetur negando sequelam: quia peccatum originale non sequitur ex generatione carnali, secundum se si impra, seu quatenus est à parentibus tanquam à causa proxima, sed in quantum est originaliter à primo parente, scilicet Adamo, à quo primordialiter decitum est semen, quod est instrumentum generationis; unde defectus culpæ originalis, in ipsum Adamum tanquam in propriam causam, non verò in parentes proximos reducendum est. Sicut disputatione præcedenti dicebamus, quod licet Deus moveat ad materiale peccati, ex quo resultat formale, propterea tamen non censetur esse causa peccati; quia formale non resultat ex materiali, prout est à Deo movente, sed ut procedit à voluntate creata, ut deficiente, & operante diffinitur ad regulas morum.

Addo quod semper tenetur homo cessare ab actione propria, propter alienum in malum prævisum; quia potest habere justam causam prosequendi jus suum, etiam cum periculo & certitudine talis mali; præsertim cum illud non ex vi suæ actionis, sed aliunde consequitur: unde cum bonum commune naturæ humanæ, quod in propagatione ejus consistit, det conjugatis justam causam vacandi generationi, non peccant in usu matrimonii, quamvis sciant damnum aliquod ex illo in prole sequendum.

Denique contra fidem Catholicam de existentia peccati originalis obijci potest hoc difficile

facile argumentum. Omne peccatum est voluntarium; Sed peccatum originale in infantibus voluntarium esse nonquit, cum illi usufrationis & liberi arbitrii careant; igitur non est peccatum.

Hoc etiam argumentum urgebat olim Julianus contra Augustinum, ut locis supra citatis refertur; nam Julianus inquirenti de parvulis, per quid subicerentur diabolo quos Deus fecit? & respondente Augustino, per peccatum, non per naturam: instabat Julianus in hunc modum; Sed ut non potest esse sine exibus fetus, ita nec sine voluntate potest esse peccatum: Quibus verbis, etsi laconicis, totum difficultatis propositæ pondus implicabat, adeoque subtilissimum Augustini ingenium comprimebat, ut se illam superare non posse ingenuè fateretur. Unde ut planè & perfectè resolvi possit, articulum sequentem subijcio.

ARTICULUS II.

An & quomodo peccatum originale voluntarium sit?

21. **R**atio dubitandi est, primò quia voluntarium est illud quod est à principio intrinseco, cum cognitione; Sed peccatum originale non est in parvulis à principio intrinseco, sed ab extrinseco, scilicet à damo, quin & absque ulla cognitione, cum usufrationis careant; Ergo non est ipsis voluntarium.

Secundò: Voluntarium liberum, de quo in præsentis loquimur, debet esse in potestate voluntatis illius cui voluntarium dicitur, ut sit vel non sit. At peccatum originale non est in potestate voluntatis parvulorum: Ergo non est ipsis voluntarium seu liberum.

Tertiò: Ut illud quod sit voluntate alterius sit mihi voluntarium, necesse est ut ego voluntatem meam & vices meas illi commiserim: Sed posteri à damo in ipsam propriam voluntatem non transulerunt quoad conservationem vel amissionem justitiæ originalis, cum non essent quando à damo fuit creatus: Ergo privatio justitiæ originalis, in qua peccatum originale consistit, ipsis voluntaria non est.

§. I.

Quibusdam præmissis, difficultas resolvitur.

22. **P**ro resolutione hujus gravissimæ difficultatis, & Catholicæ veritatis defensione, quædam breviter hic observanda sunt. Primò notandum est, duplex esse voluntarium: unum consistens in actuali voluntatis exercitio, quod dicitur voluntarium formale; quo pacto omnes actus quos voluntas elicit vel imperat, dicuntur voluntarii: aliud quod se habet ut terminus & effectus prædicti exercitii, & voluntarium terminativè appellatur; quomodo habitus vitii aut virtutis, ex præcedentibus actibus voluntatis, causati, voluntarii dici possunt.

23. Notandum secundò, peccatum dupliciter sumi posse: primò pro actu qui fit contra legem Dei, & peccatum actuale appellatur, ratione cuius homo dicitur peccans: secundò pro eo quod relinquitur transacto actu peccati, ratione cuius homo verè & formaliter dicitur & est peccator; quod vocari solet peccatum habituale,

Tom. III.

A non quòd; revera habitus sit, sed quia habet esse per modum per manentis, est enim macula ipsa, quæ in privatione nitoris gratiæ consistit, de qua disputatione sequenti. Et hoc peccatum rursus dividitur in personale, quod resultat in anima ex peccato actuali propriâ voluntate commisso, & originale, quod ex voluntate capitis derivatur. Ex quo intelliges, non eodem modo omne peccatum esse voluntarium: actuale enim petit actualiter procedere à voluntate; habituale verò personale, non petit actualem voluntatis influxum, sed sufficit quod ab illa per actum proprium aliquando processerit, & talis actus retractatus aut dimissus non fuerit; ad originale verò, cum non sit propriâ voluntate commissum (alias non originale, sed personale peccatum esset) non exigitur quòd sit voluntarium parvulis taliter quod ab illis per actum proprium processerit, sed sufficit quòd illis competat ex vi actus voluntatis alienæ, capitis scilicet, quæ tamen illorum voluntas aliquo modo reputatur.

Notandum tertiò, aliquid posse dici alteri voluntarium dupliciter, physicè scilicet, & in ordine ad propriam ipsius voluntatem, & moraliter, in ordine ad voluntatem alterius, in quo propria voluntas moraliter continetur: sic voluntas curatoris vel tutoris, moraliter censetur esse voluntas pupilli aut minoris, ut constat ex L. Cum plures §. quæ bonâ fide, ff. de administr. & pers. tutor. Item voluntates filiorum impuberum censentur à jure contineri moraliter in voluntate patris, adeo ut is possit pro eis testari, non tantum in bonis quæ ab ipso testatore accipiunt, sed in omnibus quæ aliunde acquirerint: L. Sed si plures §. ad suscipiendos, ff. de vulg. & pupill. substit. His præmissis.

Dico, peccatum originale ad posteros à damo descendens, ipsis esse voluntarium, non formaliter per modum exercitii, sed terminativè per modum effectus; non quidem physicè ex ordine ad propriam uniuscujusque voluntatem, sed moraliter ex ordine ad voluntatem à damo, continentis per modum capitis omnium hominum voluntates.

Prima pars est certa: quia de fide certum est peccatum originale est verè & propriè peccatum, ut ex variis Scripturæ locis colligitur, in quibus peccatum & iniquitas absolute & simpliciter appellatur. Daniel. 9. Ut deleatur iniquitas, & iniquitas accipiat peccatum, id est originale, ut ex multis Rabbitorum collegit Galatinus lib. 9. de Arcanis cap. 18. Joann. 1. c. e. Agnus Dei, qui tollit peccatum mundi, id est originale peccatum, quod in mundo peccatum appellatur, quia toti mundo, id est omnibus hominibus, commune est: qua etiam de causa, peccatum conditionis humane à D. Hieronymo appellatur. Item Levit. 12. puerpera jubetur offerre sacrificium pro peccato; quod de peccato originali plures ex SS. Patribus exponunt: Sed de ratione peccati est quod sit voluntarium, quia moralitas, quæ per bonitatem & malitiam dividitur, supra voluntarii rationem fundatur: Ergo peccatum originale debet voluntarium esse. Unde D. Augustinus lib. 1. retract. cap. 13. explicans quòd aliquando dixerat, requiri scilicet voluntarium ad peccatum, & nullo modo esse peccatum, si non sit voluntarium, ait hoc etiam esse verum de peccato originali, Idem dicit lib. 2. de Nuptiis & Concupiscentia.

Secunda verò pars, quæ asserit illud non esse

H h

ve

voluntarium formaliter, seu per modum exercitii, sed terminativè tantum, etiam liquet: ut enim diximus in secundo notabili, peccatum originale non est de genere peccati actualis, sed de genere habitualis, quippe quod non consistit in aliquo actu, vel actuali omissione à parvulis exercita, ut est per se notum, sed in termino & effectu in illis ex peccato Adami relicto: At qui peccata habitualia solum sunt voluntaria terminativè, tanquam effectus seu termini ex peccato actuali relicti: Ergo & peccatum originale.

27. Dices: Peccatum originale est formaliter peccatum; Ergo & formaliter voluntarium, & non tantum terminativè,

Sed nego consequentiam: licet enim ratio voluntarii, ut potè moralitatis fundamentum, ad omne peccatum requiratur, non tamen est necesse utriusque denominationem eodem modo alicui convenire: ostendimus enim supra disp. 3. art. 4. aliqua, quæ solum denominantur voluntaria in causa, denominari peccata absolute & in se, & aliqua quæ formaliter sunt peccata, solum interpretativè voluntaria esse.

28. Tercia denique pars, quæ dicit peccatum originale non esse voluntarium physice parvulis, in ordine ad propriam ipsorum voluntatem, sed duntaxat moraliter per ordinem ad voluntatem Adami, continentis per modum capitis omnium hominum voluntates, expressè docetur à **C** D. Thoma hic art. 1. sic dicente: *homines ex Adam derivati sunt, tanquam multa membra unius corporis: actus autem unus membri corporalis, puta manus, non est voluntarius voluntate ipsius manus, sed voluntate anime, quæ primo movet membrum: unde homicidium quod manus committit, non imputaretur manus ad peccatum, si consideraretur manus secundum se, ut divisa à corpore, sed imputatur ei in quantum est aliquid hominis, quod movetur à primo principio motivo hominis. Sic igitur inordinatio quæ est in isto homine ex Adam generato, non est voluntaria voluntate ipsius, sed voluntate primi parentis, qui movet motione generationis omnes qui ex ejus origine derivantur, sicut voluntas anime movet omnia membra ad actum. Quibus verbis S. Doctor apertè declarat, quod sicut percussio facta per manum est voluntaria, non per voluntatem existentem in manu, sed per voluntatem totius suppositi, cujus manus est pars; ita peccatum originale à pueris contractum, habet esse voluntarium, non per voluntatem physice in illis existentem, sed per voluntatem Adami, in quo velut in capite totius humanæ communitatis, omnium hominum voluntates moraliter continentur.*

29. Advertendum est tamen, voluntatem Adami secundum se sumptam, non sufficere, ut ea sit nobis voluntarium peccatum originale; aliàs enim fieri non posset ut in Adamo non peccavisset, nec esset major ratio, cur potius primum Adæ peccatum nobis imputaretur, quam alia; sed insuper requiri ex parte Dei decretum, quo statuerit voluntatem Adæ esse habendam pro voluntate posterorum, quantum ad conservationem vel amissionem justitiæ originalis Ratio est, quia ut peccatum originale sit nobis voluntarium voluntate Adami, non sufficit ut ille sit caput naturale, sed requiritur etiam ut sit caput morale: Sed ad hoc necessarium fuit prædictum Dei decretum: nam esse caput morale non habuit Adam ipso jure naturæ, sed divinâ institutione, quæ tale decretum includit: Ergo &c.

A Præterea ex parte Adami necessarium fuit, ut illud decretum ipsi manifestaretur, alioquin invincibiliter ignorasset, se operari ut caput morale omnium hominum, subindeque non potuisset ut caput naturæ delinquere, sed solum ut particularis persona.

Confirmatur: Hoc ipso quod Adamus peccavit ut caput, gravius deliquit, quam si ut particularis persona peccasset, sicut docet divus Thomas 3. p. qu. 1. art. 4. At qui major hæc gravitas nequit ipsi imputari, nisi sit voluntaria, nec potest ipsi voluntaria esse, nisi sit ei nota talis circumstantia; si enim nullo modo sit prævisa vel cognita, nequit ei imputari: Ergo ut delinqueret tanquam caput naturæ, necessarium fuit ut cognosceret Dei ordinationem, quæ fuit constitutus caput morale suæ posteritatis.

Ex quo intelliges, pactum inter Deum & Adamum intercessisse, ut si obediret, non tantum ipse justitiâ originali potiretur, sed ex ipso ad omnes ejus posteros transiret; si verò peccaret, talem pro se & pro tota posteritate justitiâ amitteret: nam ordinatio illa Dei de transfundenda aut non transfundenda justitiâ originali ex conditione adimpletionis divini præcepti, cognita ab Adamo, & ab ipso acceptata, habet rationem pacti, unde in Scriptura eo nomine appellatur, ut patet ex illo *Olea 6. Ipsi sunt Adam transgressi sunt pactum, uti peccaverunt sunt omnes. Quæ verba de prædicto pacto, quod in paradiso cum Adamo transgressi sumus, intelligunt Hieronymus, Cyrillus, Prosper, & alii super hunc locum, idque sonant verba illa, uti peccaverunt sunt omnes, scilicet in paradiso, ubi Adam prævaricatus est.*

S. II.

Solvuntur argumenta in initio proposita.

EX dictis etiam habes solutionem argumentorum, quæ in ratione dubitandi in initio articuli propositum sunt. Ad primum enim respondetur peccatum originale, eo modo quo est voluntarium, esse à principio intrinseco cum cognitione: cum autem non sit voluntarium nobis physice & per actum propriæ voluntatis, sed moraliter tantum, per ordinem ad voluntatem Adami, modo supra explicato, non est necessarium ut procedat ex principio intrinseco proprio, & ex propria cognitione, sed satis est ut procedat à principio intrinseco Adæ, quod etiam est quodammodo intrinseco nobis, eo quod Adam sit principium naturæ humanæ, & caput nostrum, non solum naturale, sed etiam morale. Unde

Ad secundum dicendum est, voluntarium personale debere esse in potestate voluntatis propriæ illius cui voluntarium dicitur: voluntarium verò capitale, solum debere esse in potestate voluntatis capitis continentis moraliter membrorum voluntatem: quare cum peccatum originale non sit parvulis voluntarium voluntate personæ, sed duntaxat voluntate capitis naturæ humanæ, non requiritur quod sit in potestate illorum hunc defectum habere vel non habere, sed sufficit quod fuerit in potestate Adami peccare vel non peccare. Solutio est D. Thomæ in 2. dist. 30. qu. 1. art. 2. ad 1. ubi sic ait: *Peccatum originale, cum non sit virtutum personæ ut persona est, sed quasi per accidens, in quantum persona habet talem*

calem naturam, ideo non oportet quod sit in potestate huiusmodi persona, hunc defectum habere vel non habere, sed sufficit quod sit in potestate alicuius qui est caput in natura illa.

Ad tertium dicatur, quod ut peccatum originale sit hominibus voluntarium voluntate capitatis, non requiritur quod ipsi voluntatem & consensum suum quoad conservationem vel amissionem iustitiae originalis in Adamum transtulerint, sed sufficit quod Deus constituens illum caput nostrum naturale & morale, posuerit in illo omnium nostrum voluntates: nam cum sit rerum omnium nostrarum supremus dominus & gubernator, magisque habeat in sua potestate voluntates nostras quam nos ipsi, iure suo absque nostro consensu potuit statuere, ut voluntas Adae esset voluntas nostra, quoad conservationem vel amissionem iustitiae originalis, non quidem quatenus persona singulares sumus; nam sic quilibet habet propriam voluntatem, sed quatenus sumus partes & membra totius multitudinis hominum, à primo parente humanam naturam accipientium.

Potestque hoc confirmari & illustrari exemplo ex civilibus desumpto: videmus enim in rebus humanis & civilibus, quod princeps & legislator potest voluntates plurium in unam alicuius transferre, ita ut quicquid ab isto factum fuerit, ab illis etiam fieri & approbari censetur; ut patet in pupillis & minoribus, quorum voluntates ex iussu principis, & legum dispositione, in voluntatem curatoris vel tutoris transferuntur, etiam illorum consensu inexpectato. Quod si in legislatore & principe creato haec invenitur facultas, à fortiori concedenda est Deo supremo principi & legislatori, qui ex se majus & excellentius habet nostrarum voluntatum dominium, quam quilibet humana potestas, & quam nos ipsi, iuxta illud D. Augustini de Corrupt. & Gratia cap. 14. *Magis habet Deus in potestate hominum voluntates, quam ipsi ipsas.*

Adverte tamen hoc inter Deum & principem creatum intercedere discrimen, quod Deus unam voluntatem ita potest cum alia unire, ut peccatum unius alteri imputetur sicut de facto voluntates omnium hominum cum voluntate Adami ut capitis moraliter ita conjunctae ut illius inobedientia & peccatum omnibus ejus posteris imputetur; in principe vero vel legislatore creato non est facultas uniendo alienas voluntates in ordine ad effectus ita intimos, sicut necesse est ad peccandum, sed solum in ordine ad alios externos, qui humanae potestati subduntur. Ratio vero hujus discriminis manifesta est: cum enim peccatum non contingat nisi per averbionem ab ultimo fine, ille dumtaxat potest unam voluntatem cum alia unire, taliter quod peccatum unius alteri imputetur, qui potest utramque ad praedictum finem ordinare, & circa talem ordinationem quicquid voluerit disponere, quod esse proprium solius Dei manifestè constat.

Quaerens, an de potentia absoluta poterit Adamus, vel quilibet alius constitui caput morale illorum, quorum non esset caput naturale, ita ut illorum voluntates in ejus voluntatem transferrentur, & consequenter in illo peccarent, quamvis extra causas existerent, quando caput delinqueret?

Respondeo affirmativè cum Magistro Hieronymo lib. 1. de Conceptione cap. 8. §. 3. & Bahlio Legionensi relect. 3. difficul. 2. contra Zornel hic

Tom. III.

art. 1. Montefino art. 4. qu. 9. num. 140. ubi profere refert Medinam & Curielem.

Probatum breviter: Non ideo in Adamo peccante peccavimus, atque ex illo peccatum contraximus, quia in illo fuimus ut in capite naturali, sed quia voluntates nostrae in ejus voluntate fuerunt translatae: Sed potuit Deus voluntates nostras in Adami voluntatem transferre, absque eo quod in illo ut in naturali capite physice contineremur, etiam si existeremus jam extra causas; Ergo potuit esse nostrum caput morale, quamvis caput nostrum naturale non esset, etiam si respectu illorum qui jam extra causas existerent Major constat ex dictis, Minor autem probatur. Ratio à priori est, quod Deus posterorum voluntates in Adami voluntatem transferre potuit, est supremum dominium quod habet in nostras voluntates: Sed Deus non minus gauderet supremo dominio in ordine ad illos qui in Adamo physice non contineremur, quam respectu illorum qui physice continentur; Ergo sicut potuit illorum consensum in Adami voluntatem transferre, ita potuit in eam transferre voluntates illorum qui in Adamo ut in capite naturali non continerentur, quamvis extra causas existerent.

Confirmatur; Ego ob dominium quod habeo supra proprios actus, possum consentium meum in alterius voluntatem transferre, ita ut quod ipse fecerit, à me factum censeatur, et si in illo physice non contineatur: Sed Deus magis habet in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas, ut supra ex Augustino diximus; Ergo absque praesupposita physica continentia poterit unius consensum in alterius voluntatem transferre.

Dices primò: Augustinus epist. 23. ad Bonifacium, rationem reddens cur parvulus trahat reatum ex Adamo quod expiationis gratia solvitur, non aliam assignat, nisi quia unus erat cum illo, & in illo quando quod traxit admissum est: Ergo sentit necessarium esse ad hoc ut unus in alio peccare dicatur, & ex illo trahat reatum, quod in illo physice & tanquam in capite naturali contineatur.

Sed facile respondetur, Augustinum non assignasse rationem illius quod potuit contingere de potentia absoluta, sed solum illius quod de facto contigit, & secundum istum ordinem rerum, juxta quem non fuit Adamus constitutus caput morale, nisi respectu illorum quorum etiam fuit caput naturale: ex quo non sequitur Deum non potuisse aliter facere de potentia absoluta.

Dices secundò: Peccare in aliquo supponit esse in illo: Sed qui in Adamo physice non contineretur, non esset in illo, nec formaliter nec virtualiter; Ergo non posset in illo peccante peccare.

Respondeo distinguendo Majorem: Supponit esse in illo physice vel moraliter, concedo Majorem: physice semper, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: qui in Adamo physice non contineretur, non esset in illo physice, concedo, moraliter, nego. Nam sicut ego transferens meum consensum in alterius voluntatem, sum in illo moraliter, ita ut illo aliquid efficiente, à me factum existimetur, et si in illo physice non contineatur, ita Deo, ob supremum dominium quo gaudet, meum consensum transferente in alterius voluntatem, moraliter tum in illo, adeo ut quod ille praestiterit, à me factum reputetur.

Instabis: Ex hoc sequitur quod posset ali-

Hhh 2 gurs

quis adultus peccare in capite, in quo ejus voluntas moraliter continetur, & simul propria voluntate tale peccatum detestari: quod videtur absurdum.

Sed negatur sequela: quia ut peccatum capitis adulto imputetur, necessarium est quod tale peccatum sit illi voluntarium moraliter; eo autem ipso quod propria voluntate capitis voluntati opponatur, & illius peccatum retrahet, vel illi efficaciter resistat, peccatum capitis non est illi voluntarium moraliter, & consequenter non peccat in capite. Quod duplici exemplo declarari potest. Primum est in parvulis, qui in instanti conceptionis peccatum originale ex Adamo contrahunt; si tamen Deus alicui illorum auxilium præberet, quo in tali instanti efficeret actum efficacem dilectionis super naturalis. Deumque super omnia diligeret, non contraheret peccatum originale, eo quod per talem actum peccatum capitis, quatenus fuit suum, efficaciter retractaret, & consequenter impediret ne illud influxum moralem exerceret, peccatum originale in se transfundendo.

43. Aliud exemplum est: Si ego meum consensum in alium transferrem quod percussione alicujus v. g. & voluntatem meam non retractarem, illius percussio, mea reputaretur: si verò priusquam alter percussione exequeretur, meum consensum retractarem, percussioneque efficaciter detestarer, illa mihi non imputaretur in foro interiori, nec mihi esset voluntaria moraliter. Idem cum percussione in casu proposito dicendum est: si enim adultus peccatum capitis, in quo ejus voluntas moraliter continetur, per actum propria voluntatis non retractet, & voluntati capitis non se opponat, ejus peccatum imputatur illi; secus autem, si per actum propria voluntatis ei resistat, ejusque peccatum detestetur, tunc enim peccatum capitis non est illi voluntarium moraliter.

ARTICULUS III.

Quomodo peccatum originale per generationem in posteros Adæ traducatur?

44. Certum est, peccatum originale per generationem & seminalem propagationem ab Adamo traduci in posteros; ut enim ait S. Thomas hic qu. 81. art. 1. ad 2. *Per virtutem seminis traducitur humana natura a parente in prolem, & simul cum natura natura infectio: ex hoc enim fit iste qui nascitur consors culpe primi parentis, quod naturam ab eo sortitur per quandam generativam motionem.* Unde Job. 14. dicitur: *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu qui solus es?* Quibus verbis (ut advertit idem S. Doctor 4. contra Gent. cap. 10.) denotatur quod ex immunditia humani seminis, aliqua immunditia (peccati scilicet originalis) ad hominem ex semine conceptum pervenit. Sed gravissima difficultas est, quomodo mediante semine, quod est substantia quaedam corporea, peccatum originale ab Adamo traduci possit in posteros, & productio gratiæ seu justitiæ originalis impediri.
45. Prima sententia docet in humano semine inesse aliquam qualitatem morbidam, aut infectionem realem ei superadditam, & ab Adamo derivatam, quæ peccatum originale causat, sicut

A in femine leprosi est quædam corruptio quæ est principium lepræ. Ita Gregorius, Richardus, Hentius, & alii, qui talem qualitatem non ex peccato Adami, sed ex serpentis sibilu venenoso fuisse derivatam asserunt.

Verum hæc sententia, seu potius delirium, à Theologis communiter rejicitur: tum quia talis qualitas videtur omnino fictitia & chymica: tum etiam quia dato quod sibilus venenosus serpentis illam potuisset causare, eam solum produxisset in Eva, cum qua serpens colloquium nescuit, non verò in Adamo, cum quo sermonem non habuit. Et dato quod in ipso qualitate illam causasset, unde, quæso, potuisset tam fortes & validas obtinere radices, ut tot annorum circulis firma perseverasset, nisi Deo speciali concursu illam conservante? quod nefas videtur divinæ providentiæ attribuire. Unde.

Secunda sententia asserit in femine hominum natura lapsa, seclusa omni qualitate morbida superaddita, esse virtutem instrumentalem, seu qualitatem fluentem productivam peccati originalis, & derivatam ab Adamo tanquam à causa principali. Cui sententiæ favere videtur S. Thomas hic qu. 83. art. 1. in Corp. ubi sic ait: *Peccatum originale fuit in Adamo sicut in prima causa principali... in femine autem corporali est peccatum originale, sicut in causa instrumentali.* Et qu. 4. de Malo, art. 1. ad 9. agnoscit in femine intentionalem virtutem, ratione cujus in illo continetur peccatum originale ad modum quo color est in aëre, & anima in femine.

Hic tamen dicendi modus difficilis apparet. Nam qualitas fluida, motioque intentionalis non possunt de novo exiltere, nisi etiam existat principium efficiens illarum: Sed modò Adamus & peccatum ejus actuali non existunt: Ergo Adamus per suum peccatum nequit esse causa efficiens qualitatis fluidæ vel motionis intentionalis in femine humano, quæ mediante peccatum originale in posteris producat.

Explicatur ampliùs: Vel qualitas illa fluida existeret habitualiter in femine, vel solum tunc quando à generante deciditur, & generationi applicatur. Non primum, tum quia permanentia habitualis non convenit fluidæ qualitati; tum etiam quia jam incidere tur in sententiam supra confutatam de qualitate morbida. Nec secundum, quia quando semen deciditur, Adamus non existit, nec peccatum illius, & consequenter nequit ab illo effici phylicæque causari qualitas prædicta: Ergo talis qualitas & motio intentionalis sunt impossibiles.

Uc ergo vera sententia, & germana mens D. Thomæ percipiantur, Notandum est ex Ferrariensi 4. contra Gent. cap. 5. Conrado hic qu. 81. art. 1. Litano super cap. 5. Epist. ad Roman. Salmanticensibus hic disp. 14. dub. 3. §. 3. & Thoma Leonardi in libro quem nuper edidit de triplici statu naturæ, lib. 2. cap. 15. quod quia Adamo data fuit justitia originalis non profectantur, sed sub eo pacto, ut si in innocentia permaneret, in omnes posteros, qui per seminalem propagationem ab eo descenderent, simul cum natura & per ipsum generationis actum illam propagaret, consequenter in femine ejus fuit virtus instrumentalis justitiæ originalis causativa, quæ per primum Adæ peccatum ab ipso fuit ablata, ut docet S. Thomas qu. 4. de Malo, art. 1. ad 9. cujus verba infra referemus. Unde sicut in statu innocentia duplex consideranda esset ratio in femine Adæ.

Adami; una naturalis & quasi propria, secundum quam esset instrumentum generantis in ordine ad naturam secundum se communicandam; alia quasi supernaturalis, seu divinitus superaddita, secundum quam se haberet ut instrumentum Dei in ordine ad propagandam cum natura iustitiam originalem: ita post peccatum in eo dem semine Adamj, & posterorum ab ipso descendentium, duplex ratio seu munus reperitur: unum naturale, quatenus habet esse instrumentum generationis & propagationis naturæ; hæc enim ratio seu perfectio, sicut & alia naturalia, non sunt amissa per peccatum; aliud accidentale & extrinsecum, quatenus est instrumentum Adami peccantis ad communicandum defectum originalis iustitiæ, in quo, ut infra dicemus, peccatum originale consistit. Primum ei convenit ratione suæ naturalis & positivæ perfectionis: secundum verò habet ex privatione supradicti vigoris instrumentalis, iustitiæ originis productivi, causatâ ex peccato ipsius primi parentis. Videmus enim in causalitatibus hæc servari rationem, quod quicquid perfectionis in effectu reperitur, totum tribuitur perfectioni causæ, quicquid verò est defectus & imperfectionis, in eius defectum redigitur; sicut quicquid est vitalitatis, actualitatis, & motus in claudicatione, animæ & virtuti eius motiva tribuitur; quicquid autem est obliquitas & defectus, reducitur in tibiam claudam & infirmam. **Q**ue doctrina desumpta est ex D. Thoma loco citato de Malo, ubi hæc scribit: Ex peccato primi parentis destituta est caro ejus illâ virtute, ut ex ea posset decidi semen, per quod originalis iustitia in alios propagaretur. Et sic in semine defectus hujus virtutis est defectus moralis corruptionis, & quedam intentio ejus; sicut dicimus intentionem coloris esse in aëre, & intentionem animæ esse in semine. Et ex hoc etiam est ibi virtus ad similem imperfectionem, sicut est ibi virtus ad productionem humanæ naturæ in prole generata. Quibus verbis S. Doctor tria docet: Primum, in semine hominis fuisse in statu innocentie virtutum instrumentariam productivam iustitiæ originis, quâ in peccatum peccati primi parentis privatum & destitutum fuit. Secundum, in statu naturæ corruptæ semen, ut tali virtute destitutum quo Adam transfudit peccatum originale in posteros. Tertium, privationem virtutis productivæ naturæ cum iustitia originali esse corruptionem & infectionem seminis, & veluti quandam virtutem intentionalem peccati originalis. Quare non parum allucinatur illi, qui existimant S. Thomam in semine humano qualitatem fluentem peccati originalis productivam admittere; hoc enim ab ejus mente penitus alienum est, cum expressè dicat loco citato: Defectus hujus virtutis (productivæ iustitiæ originis) est defectus moralis corruptionis, & quedam intentio ejus, &c. Unde Cajetanus hic quæst. 81. artic. 1. sic ait: Non oportet aliquam intentionalem qualitatem in semine fingere, quâ productivum sit culpe: hoc enim nec somniavit Author, cum culpa nihil entitatis sit, & concomitanter fiat, & sufficiens sit semen defectum in natura destitutum iustitiæ originali. Verba autem Authoris in quæst. 4. de Malo art. 1. ad 9. non significant oppositum: sed quod privatio iustitiæ originalis in semine illo modo quo in semine salvatur, ex defectu spectat ad genus motus virtualiter, non quia est actu moralis, sed quia intendit ad tale peccatum; &

A sic ista privatio est quedam intentio mali moralis, & malum morale est in ea intentionaliter, sicut color in aëre, & anima in semine. Et tenet similitudo quoad hoc, quia intentio ordinatur ad illud cuius dicitur intentio: non quoad esse entis positivæ, cum hoc de privatione dici non possit, etiam si fingendi detur licentia.

Quæres, an semen humanum, ut descendens primordialiter ab Adamo, & ut carens prædicto vigore, seu virtute instrumentali productivâ iustitiæ originis, dici possit causa instrumentalis physica peccati originalis?

Respondeo affirmativè cum Salmanticensibus supra citatis: quia semen defectuosum ratione talis privationis continet peccatum originale, eo proportionali modo quo ratione naturalis virtutis continet naturam humanam, & sicut ratione vigoris contineret iustitiam originalem, scilicet virtualiter. Cum enim peccatum originale sit quid privativum, & in privatione iustitiæ originis consistat, ut infra dicemus, sufficit ad illius efficientiam vis ut ita dicamus privativa: nam si virtus positivæ causæ continet perfectionem positivam effectus, non est cur privatio virtutis causæ non contineat defectum privativum qui reperitur in effectu; cum ubi affirmatio est causa affirmationis, negatio sit causa negationis.

Neque obstat quòd privatio iustitiæ originis, in qua peccatum originale consistit, sit major privatio, seu privatio majoris perfectionis, quàm privatio prædicti vigoris: quia sicut in positivis non requiritur quòd virtus instrumenti adæquet formaliter perfectionem effectus (hoc enim soli causæ principali proprium est) ita in privativis non est necesse quòd defectus instrumenti formaliter adæquet defectum in effectu productum. Unde sicut vigor ille residens in semine, licet formaliter non adæquet iustitiam originalem, postest illam per modum instrumenti transfundere; sic defectus ejusdem vigoris etiam si formaliter sit minor quàm defectus ipsius iustitiæ originis, potest eum per modum instrumenti communicare; habet enim se, ut dicebamus, defectus vigoris ad iustitiæ originis defectum, sicut ipse vigor se haberet ad iustitiam originalem.

Non obest etiam huic continentie, semen esse quid corporeum & materiale, sicut neque id continentie iustitiæ originis obest; nam licet peccatum non possit esse in re ita materiali & corporea, formaliter tanquam in subiecto, aut tanquam in causâ effectiva principali, bene tamen virtualiter, sicut in causâ instrumentali, ut explicat D. Thomas hic art. 1. ad 3. & in 1. dist. 30. quæst. 1. art. 2. ad 4. his verbis: Dicendum quod licet semen non habeat in se infectionem culpa in actu, habet tamen in virtute, sicut etiam patet quod ex semine leprosi generatur filius leprosus, quamvis in ipso semine non sit lepra in actu; est enim in semine virtus aliqua deficiens, per cuius defectum contingit defectus lepra in prole. Similiter ex hoc ipso quod in semine est talis dispositio, quæ privatur illâ impassibilitate & ordinabilitate ad animam, quam in primo statu corpus humanum habebat, sequitur quod in prole, quæ est susceptiva originalis peccati, efficiatur originale peccatum in actu.

Ad complementum hujus quæstionis placet hic subnectere verba Augustini episcopi, 29. ad

Hieronymum, ubi faceto Apologo disputationem istam concludit. *Cum* (inquit) *aliquis riuisset in puteum, ubi aqua tantum erat, qua eum magis exciperet ne moreretur, quam suffocaret ne loqueretur, accessit alius, & dixit ei, quomodo huc ceciderim queras.* Ita quoniam ex fide Catholica constat, de peccato originali tanquam de puero infantis animam Christi gratia liberari; satis nobis esse debet, quod modum quo salva fiat noverimus, etiam si nunquam quomodo in malum illud deveniret perfecte cognoscamus.

ARTICULUS IV.

An Adamus per quodcumque peccatum, dummodo esset primum, traduxisset in posteris culpam originalem?

52. **P**artem negativam tenent Alenis 2. p. qu. 22. membro 3. art. 3. Catarinus opusc. de Peccato originali parte ultimâ. Suarez de Opere sex dierum lib. 6. cap. 13. num. 8. Meratius disput. 14. de Peccatis lect. 4. & 5. & alii Recentiores, existimantes ex vi divina legis, & pactum Adamo initum, solum duntaxat peccatum comedendi de ligno vetito potuisse ad nos ex Adamo derivari; & hoc derivatum fuisse, etiam si non fuisset primum, sed alia præcessissent; atque adeo causalitatem peccati originalis nequaquam fuisse alligatam illi peccato, quia primo, sed quia talis speciei, scilicet gula.

§. I.

Sententia affirmans us probabilior eligitur.

Dico tamen, primum Adami peccatum fuisse causam translationis culpæ originalis, non quia tale, sed quia primum: unde si quodvis aliud prius commisisset, totam humanam infeceret naturam. Ita communiter docent nostri Thomistæ hic, quos sequuntur Durandus. Curiel, & alii.

53. **P**robatur primò ex D. Thoma in 2. dist. 33. in fine in expositione litteræ ad secundam difficultatem, ubi sic ait; *Dicendum quod hoc est per accidens quod (peccatum gula) tale nocuumtum naturæ humanæ intulit; quia scilicet fuit primum peccatum quod naturam humanam vitia vit.*... quodcumque autem aliud peccatum fuisset hoc modo primum, etiam similem effectum habuisset, sive fuisset peccatum operis, sive voluntatis. Quo nihil clariùs & expressius in favorem nostræ assertionis dici potest. Idem docet eadem distinct. quæst. 1. art. 1. dist. 21. quæst. 2. art. 2. ad 2. ibidemque ad Annibal. artic. 4. ad 1. Ad Roman. 5. lect. 3. De Malo quæst. 4. artic. 8. & 2. 2. quæst. 163. artic. 3. ad 2.

54. **P**robatur secundò ratione ex locis citatis desumptâ. Idcirco primum Adæ peccatum traducitur in posteris, quia per illud primus homo amisit iustitiam originalem, quæ erat quoddam donum gratuitum, toti humanæ naturæ divinitus in primo parente collatum: Sed per quodcumque aliud peccatum mortale, si fuisset primum, amisisset primus homo iustitiam originalem; nam iustitia originalis, utpote includens ipsam gratiam sanctificantem, erat incompossi-

bilis cum quovis peccato mortali: Ergo quodcumque peccatum mortale ab Adamo commissum, si fuisset primum, fuisset in posteris traductum, subindèque fuisset causa originalis peccati.

Dices: Adamus per quodcumque mortale peccatum, si fuisset primum, amisisset quidem pro se originalem iustitiam, non tamen pro posteris.

Sed contra: Eo ipso quod Adamus per primum peccatum amisisset iustitiam originalem, amisisset etiam vigorem ad eam communicandam posteris, quia (ut dicebamus articulo præcedenti) talis vigor quasi dimanabat ab ipsa iustitia, & erat illi annexus: Ergo non solum pro se, sed etiam pro posteris, per primum peccatum iustitiam originalem amisisset. Consequenter manifesta est: amittere enim iustitiam originalem pro posteris, est amittere vim ad eam posteris communicandam.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò: Solum illud peccatum Adami derivaretur ad posteris, quod esset capitale, id est, commissum ab eo ut capite totius naturæ: Sed nullum aliud, præter esum ligni vetiti, esset capitale, sed personale tantum: Ergo nullum aliud, præter istud, esse esset primum ad posteros Adami derivaretur. Major patet, Minor probatur. Peccatum Adami non habebat esse capitale ex natura rei, quia videlicet erat caput naturale suæ posteritatis, sed ex vi pacti quo fuit constitutus caput morale illius, ut artic. 2. ostensum est: Sed pactum solum fuit initum cum Adamo in ordine ad impletionem aut transgressionem præcepti denon comedendo de ligno vetito: Ergo nullum aliud peccatum, præter esum ligni vetiti, potuit esse capitale. Minor probatur: Pactum enim cum Adamo initum non aliunde colligitur, quam ex verbis istis Dei ad Adamum Genes. 2. *De ligno scientiæ boni & mali ne comedas: in quocumque enim die comederis ex eo, morte morieris:* Sed hæc comminatio solum respicit transgressionem illius præcepti positivi: Ergo pactum cum Adamo initum, hujus tantum præcepti observantia aut transgressioni erat alligatum.

Respondeo concessâ Majori, negando Minorem, Ad illius probationem neganda est iterum Minor. Ad ejus probationem, distinguo Minorem: hæc comminatio solum respicit transgressionem illius præcepti positivi, explicitè & formaliter, concedo Minorem: implicitè & virtualiter, nego Minorem: nam ut ait D. Thomas in 2. distinct. 33. in expositione textus supra citata: *In hoc ostenditur, quod etiam si alia peccata commisisset, similem penam sustinisset, quasi minori ad majus: gravius est enim præceptum præterire naturalis legis, quo prohibetur illud quod in se est malum, quam præterire præceptum discipline, quo prohibetur quod non est malum, nisi quia prohibetur.*

Objicies secundò: Prius Adam peccavit peccato superbiæ, quam gula, vel inobedienciæ; & tamen peccatum Adæ, quod transmittitur in posteros, non est superbiæ, sed inobedienciæ, ut patet ex verbis illis Apostoli ad Roman. 5. *Per unius inobedientiam peccatores constituti sunt multi*

multi; vel gulæ, ut docet Basilius humil. 1. de jejunio dicens: *Quia non jejunavimus, è Paradiso excedimus: Ergo primum Adæ peccatum non transmittitur in posteros. Antecedens verò passim docetur à SS. Patribus, & à D. Thoma 2.2. quæst. 163. art. 1. ubi asserit primum peccatum Adami fuisse superbiam, constâtque tum ex suggestione serpentis, *Eritis sicut Dii scientes bonum & malum: tum ex verbis illis Tobie morientis ad filium: Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permitas: in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Quæ verba de primo peccato Adami, à quo omnis nostra perditio & peccatum ortum desumpsit, intelligunt S. Augustinus 14. de civit. capite 13. divus Thomas loco citato, Abulensis in 3. cap. Genes. qu. 6. & plures alii.**

Respondeo distinguendo Antecedens: Prius Adam peccavit peccato superbie, prius naturâ in genere causæ finalis, concedo Antecedens: prius tempore, nego Antecedens, & Consequentiam.

Explicatur hæc solutio: Primum Adæ peccatum fuit transgressio illius præcepti, *De ligno scientiæ boni & mali ne comedas, Genes. 2. licet enim alia præcesserint interiora, præsertim peccatum superbie, quod, ut docet S. Thomas loco citato, fuit omnium primum, extertius tamen nullum aliud prædictâ transgressione prius fuit, & quæ præcesserunt interiora, se habent respectu illius sicut actus interior, vel motivum quo inductus est Adam ad transgressionem talis præcepti, cum quæ efficiunt unum peccatum completum: nam ut ait D. Thomas loco citato: *Ad unum peccatum multi motus concurrere possunt. Et hinc qu. 82. art. 2. ad 1. dicit: In peccato primi parentis quod per originem traducitur, fuerunt plures deformitates, scilicet superbie, inobediencie, gula, & alie hujusmodi. Deformitas tamen superbie fuit prior alius prioritate naturæ, in genere causæ finalis, quia ex fine assimilationis ad Deum, indebito modo obtinendæ, Adam fuit motus ad comedendum de ligno vetito, & transgrediendum Dei præceptum. Unde semper verum manet, primum Adæ peccatum ad nos fuisse derivatum.**

Dices: Saltem ex hæc solutio sequitur non solam malitiam gulæ in illo peccato repertam, sed etiam malitiam superbie ad nos derivari: Atqui hoc est falsum: Ergo &c. Sequela patet, Minor autem probatur, Deus Genes. 3. incipiens exequi pœnam, peccato capitali Adami impositam, his verbis: *Maledicta terra in opere tuo &c. causamque reddens talis punitionis, non, dixit Adamo, quia superbus fuisti, sed quia audisti vocem uxoris tue, & comediisti: At si malitia superbie, capitalis esset, & ad nos per originem transiret, executio pœnæ pariter illi responderet: Ergo cum solùm malitia comestionis pro causa pœnæ assignetur, illa solùm capitalis fuit, & ad nos per originem transit.*

Respondeo concedendo sequelam Majoris, & negando Minorem, Ad cujus probationem dicendum, quòd licet Deus pro causa pœnæ Adamo infligat malitiam superbie non assignaverit, non sequitur ipsam talis pœnæ non fuisse causam, saltem partialem & inadæquatam: si enim talis pœna fuit infligta pro malitia & deformitate comestionis, à fortiori pro malitia superbie, quæ gravior est, utpote jure naturæ prohibita, infligi debuit. Ratio autem cur Deus causam punitionis peccati Adæ reddens, solam

comestionis malitiam expressit, & nos alias in hoc peccato inclusas, ea fuisse videtur, quòd in comminatione cap. 2. facta, solùm explicata fuerat malitia comestionis, ut patet ex verbis illis, *In quacumque autem die comederis ex eo, morte morieris: comminatio autem hujus pœnæ ideo specialiter facta est pro transgressione illius præcepti, ut quia non erat de re secundum se mala, intelligeretur per illam incurri mortem, quia prohibita erat.*

Objicies tertio: Justitia originalis non transiret in posteros ex Ade & humilitate primi parentis, sed ex sola observantia præcepti de non comedendo de ligno prohibito: Ergo sola illius præcepti transgressio potuit derivari ad posteros, secundum ordinem de facto institutum, Consequentia patet: nam sola illius præcepti transgressio derivatur ad posteros, ex cujus observantia nascerentur in justitia originali. Antecedens autem probatur: Erat si Adamus fidelis & humilis fuisset, & in peccatum superbie non incidisset, si tamen præceptum illud positum de non comedendo de ligno vetito violasset, ejus posterii in justitia originali non fuissent nati, sed in peccato originali: Ergo nec ex fide, nec ex humilitate primi parentis, justitia originalis derivaretur in posteros.

Responderetur, quod sicut posterii Adami ex prima transgressione cujuscumque præcepti nascerentur in peccato, ut supra probatum est, ad hoc ut nascerentur in justitia originali, non sufficiebat hujus vel illius præcepti observantia, sed requirebatur observantia omnium, id est nullius præcepti transgressio: unde et si Adamus legem illam positivam de non comedendo de ligno vetito observasset, si tamen totam legem non implevisset, sed aliquod ejus præceptum violasset, ejus posterii in originali justitia non fuissent nati.

§. III.

Corollaria præcedentis doctrinæ.

EX dictis inferes primò, non solùm pueros natos ex infidelibus contrahere peccatum originale, sed etiam natos ex fidelibus; nam filii etiam fidelium indigent baptismo: baptismus autem in remedium peccati originalis institutus est. Adde quòd S. Joannes Baptista natus est ex parentibus fidelibus & sanctis; & tamen constat ex Evangelio illum fuisse sanctificatum in utero matris, subindèque in sua conceptione peccatum originale contraxisse.

Inferes secundo, solùm primum peccatum Adæ, non verò alia, vel ipsius, vel proximorum parentum, traduci in posteros. Ita D. Thomas art. 2.

Probatur prima pars: Illud solùm peccatum per originem derivatur ad posteros, quòd fuit capitale: Sed solùm primum peccatum Adæ fuit capitale: Ergo illud solùm pro originem derivatur in posteros. Major patet ex supra dictis: Minor verò suadetur primò ratione divi Thomæ. Illud solùm peccatum fuit capitale, quòd corrumpit naturam, illamque spoliavit dono communi, Adamo pro se, & pro tota sua posteritate commissio, nempe originali justitia: Sed solùm primum peccatum Adami hoc præstitit; alia enim ejus peccata, vel proximorum parentum, illam supponebant per primum ejusdem

dem Adæ peccatum destructam : Ergo solum A primum peccatum Adami fuit capitale. Secundò probatur eadem Minor. Alii parentes non fuerunt instituti capita à Deo, & primus parens post primum peccatum hanc capitis dignitatem amisit; aliàs enim, cum tunc non posset in posteros iustitiam originalem transfundere, manifestet caput solum in ordine ad malum, quod est inconveniens: Ergo solum primum Adæ peccatum fuit capitale.

66. Deinde secunda pars Corollarii suaderi potest, tum ex Anselmo lib. de conceptu virgin. cap. 23. sic dicente: *Quoniam nullus post Adam potuit filijs suis iustitiam servare, nullum video rationem cur proximorum parentum peccata filiorum debeant animabus imputari: Tum etiam ex illo Apostoli ad Roman. 5. Unius delicto multi mortui sunt, & per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi: quæ verba stare non possent, si aliorum parentum peccata nobis nocerent, & ad posteros transirent.*

Nec obstat id quod dicitur Exodi 20. nempe quòd Deus visitat peccata parentum in filiis: hoc enim, ut ait S. Thomas infra quæst. 87. art. 8. ad 1. videtur referendum ad penas temporales vel corporales. in quantum filii sunt quadam res parentum, & successores prædecessorum: vel si referatur ad penas spirituales, dicitur propter imitationem culpæ, &c.

67. Inferes tertio: quod si Adam non peccasset, peccante Cain, filii ejus non contraxissent peccatum originale: peccatum enim Cain non fuit capitale, sed personale; cum solus Adamus constitutus fuerit caput morale suæ posteritatis, quantum ad traditionem iustitiæ, vel peccati originalis.

68. Dices: D. Thomas quæst. 5. de Malo artic. 4. ad 8. videtur oppositum expressè docere, ait enim: *Si aliquis ex posteris Adam peccasset, eo non peccante, moreretur quidem propter suum peccatum actuale, sicut Adam mortuus fuit: sed posteri ejus morerentur propter peccatum originale.*

Respondent aliqui, D. Thomam hic art. 2. retractasse illam sententiam. Sed melius responderetur ipsum loqui non ex vi legis de facto statutæ à Deo, sed ex vi alterius decreti, quòd probabiliter autumat Deum in illa hypothesi habiturum: nam satis probabile & verisimile est, quòd decernente Deo non permittere peccatum in Adamo, & permittere in ejus filio, consequenter decerneret talem filium Adami constituere caput morale suorum descendenti un cum ratio capitis morales potentiam ad transfundendum in posteros peccatum, vel originalem iustitiam, prout ipsi placuerit, importet: supposito autem hoc decreto, sine dubio peccatum illius in istos descenderet.

69. Inferes quartò, omnes homines ex Adamo per feminalem propagationem derivatos, nisi habeant speciale privilegium, peccatum originale contrahere: quia ut art. 3. ostendimus, peccatum originale, mediante semine vitiatò, seu virtute traducendi iustitiam originalem destituito, ab Adamo traducitur in posteros. Dixi, nisi habeant speciale privilegium, quia multi piè existimant, Beatissimam Virginem speciali privilegio à lege communi exemptam fuisse: Ecclesia tamen hoc adhuc non definit, sed liberam cujusque facultatem reliquit tenendi in hac controversia partem affirmativam, vel negativam, prout vel magis pium, vel magis probabile judicaverit.

Hoc enim testantur Sixtus IV. in constitutione quæ incipit, *Grave nimis*, confirmata à Concilio Tridentino in sess. 5. Pius V. in Bulla cujus initium est, *Super speculum*, data Romæ 1570. pridie Kalend. Decembris; Paulus V. in Bulla quæ incipit, *Regis pacifici*, edita die 6. Julii 1616. Gregorius XV. in constitut. quæ incipit: *Sanctissimus D. N.* edita 24. Maii 1622. Et in litteris ad Regem Catholicum, instantem & urgentem ut immaculatam conceptionem definire dignaretur, dicit: *Cùm nondum æterna sapientia Ecclesia suæ tanti mysterii penetralia patefecerit, in Dei, Romanorumque Pontificum auctoritate, debent fideles populi conquiescere.* Unde graviter excedunt, & graves Ecclesiæ censuras incurrunt, qui alterutram ex his sententiis hæresi vel errore notare audent.

Inferes quinto, cum D. Thoma hic artic. 4. quòd si aliquis miraculosè formaretur ex humana carne, sicut Eva ex costa Adæ, peccatum originale non contraheret: quia non descenderet ex Adamo per feminalem propagationem, nec esset in eo tanquam in principio activo, sed materiali tantum & passivo, vel ut ait divus Thomas hic art. 4. ad 3. *Esset in Adam secundum corpus tantum substantiam, non secundum feminalem rationem.* Unde in Tridentino sess. 6. cap. 3. sic habetur: *Homines nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur iniusti.* Idem dicendum est de eo qui ex semine solius mulieris formaretur: nam etsi quidam arbitrentur semen matris activè ad generationem concurrere, quia tamen minus principaliter concurrat, non sufficit ad contractionem peccati originalis: unde Christus, qui non ex virili semine, sed ex purissimis B. Virginis sanguinibus fuit miraculosè conceptus, ex vi suæ generationis peccato originali caruit. Si autem quis ex solo semine viri, matrici mulieris absente, divinâ virtute, vel ministerio demonum infuso, formaretur, peccatum originale contraheret: quia ex Adamo per activam virtutem, in virili semine totaliter, vel saltem principaliter residentem, originem traheret.

Inferes sexto: quod si Adam genuisset ante peccatum, proles non contraxisset peccatum originale. Idem existimò dicendum, si ante peccatum habuisset cum Eva congressum, & postea ante factum animationem peccasset. Ratio utriusque est, quia illi solum contrahunt originale peccatum, qui ratione virtutis seminalis erant contenti in Adamo, quando actu peccavit: At in his casibus proles non fuisset contenta in Adamo, quando actu peccavit, ratione virtutis seminalis, cum puer fuisset natus vel conceptus, aut saltem semen decidit ante peccatum Adami; unde tunc semen Adami nullam habuisset infectionem ad maculandam prolem, sed potius vigorem ad iustitiam originalem communicandam, ut patet ex dictis artic. 3. Ergo &c. Eadem ratio convincit quòd si Adamus ante peccatum genuisset filium, deinde talis filius alios post Adami peccatum generasset, isti Adami nepotes peccatum originale non contraxissent: quia non fuisset in lumbis ejus quando peccavit, sed antecesserent solum ad primum ejus peccatum, medi generatione parentis proximi, quam supponimus Adami peccatum præcessisset, unde producti fuissent virtute feminis non infecti, sed decisi ab Adamo justo ante peccatum, subindeque prædicti vigore ad iustitiam originalem

lem communicandam. De quo videri possunt A
Salmanticenses disp. 14. dubio 6. §. 3.

Inferes septimò, quòd si Eva peccasset, Adamò non peccante, filii ejus non contraherent originale peccatum, bene tamen è contra: quia scilicet Eva non fuit instituta caput morale humani generis, sed solus Adam.

Dices: Præceptum de non comedendo, & comminatio mortis, non solùm Adamo, sed etiam Evæ facta sunt: Sed ex præcepto & comminatione suprâ intulimus pactum Dei cum Adamo, quo fuit constitutus caput morale humani generis: Ergo uterque debet caput agnoscere divisivè aut collectivè, & consequenter ab utroque culpa originalis contrahitur. Unde sicut ad Roman. 5. dicitur: *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit*, ita Eccle. 25. asseritur quòd à muliere initium factum est peccati.

Respondeo quòd licet tam præceptum, quam comminatio mortis Adamum & Evam respexerint, diversimodè tamen; Evam quidem ut singularem personam, Adamum verò tanquam caput naturæ: unde à solo Adamo culpa originalis contrahitur, sicut ab eo solo iustitia originalis in statu innocentie fuisse transfusa in posteros. Cùm verò dicitur quòd mulier est initium peccati, hoc intelligendum est per modum occasionis & suasionis, non verò per modum principii transfusionis, ut explicat D. Thomas 1. ad Corinth. 15. lect. 3. & in 4. dist. 1. qu. 2. art. 2. quæstionc. 2. ad 1.

ARTICULUS V.

In quo essentia peccati originalis consistat.

ITA difficile est peccati originalis naturam comprehendere, ut ipse Augustinus Doctorum aquila, cujus acies perspicacissima secretiora divinæ gratiæ arcana penetravit, ad hujus difficultatis aspectum caligare, & in hac quæstione anceps dubiusque hæreret videatur: D
nam in Epistola ad Hieronymum suam ignorantiam tateri non erubescens, ab illo petit edoceri, & libro de moribus Ecclesiæ cap. 22. dicit: *Hoc peccato antiquo nihil est ad prædicandum notius, nihil est ad intelligendum secretius*. Unde cùm, teste Tertulliano lib. 2. de Nat. Varietas opinionum veniat ex ignorantia veritatis, non mirum, si in hujus difficultatis resolutione Authores ita inter se dividantur, ut ferè tot sint sententiæ quot capita. Antequam eas referamus, & quid in hac materia probabilius, & menti S. Doctoris conformius sit, declaremus, errores Hæreticorum hujus temporis breviter confutandi sunt. Unde sit.

§. I.

Hæreticorum errores referuntur ac refelluntur.

INTER errores, qui circa naturam peccati originalis his temporibus prodierunt, primus & omnium absurdissimus est error Matthiæ Flaccii Illirici, Lutherianorum rigidorum Patris, qui in libello de peccato originis asserit illud non esse accidens superadditum, sed ipsam substantiam animæ rationalis, quæ tota substantialiter mansit ex peccato Adam corrupta. Hic error, seu potius delirium, ab omnibus rejici-

tur. Primò quia incidit in Manichæorum hæresim, qui peccatum substantiam quandam seu naturam esse asserbant. Secundò, quia ex illo sequitur Deum esse auctorem peccati originalis: cùm enim anima, utpote per creationem facta, solùm causetur à Deo, si seipsa, & non ratione alicujus superadditi, sit mala moraliter malitiâ originali, Deo talis malitiæ tribuenda erit. Tertio, quia pugnat cum Tridentino sess. 5. canone 5. asserente per baptismum tolli totum id quod habet veram & propriam rationem peccati, cùm tamen per baptismum nihil substantiale animæ rationalis tollatur. Denique quia Philosophiæ principiis opponitur, ex quibus habetur animam rationalem immortalem & incorruptibilem esse.

Ex his confutatus manet secundus error parùm à præcedenti distans, qui est Lutheri, Kemnitii, & aliorum hæreticorum, asserentium quòd licet peccatum originale non sit ipsa anima rationalis, est tamen aliquid substantiale corporeum, ut cor, hepar, vel ipsum compositum, quod dicitur humana natura. De quo videri potest Belarminus lib. 5. de amissione gratiæ cap. 2.

Tertius eorumdem hæreticorum error, & ferè omnium qui Lutheri & Calvini semitis incesserunt, affirmat peccatum originale formaliter esse concupiscentiam & fomitem, quæ nos ad malum inclinant. Qui error hoc uno argumento proferitur. Per baptismum tollitur in renatis quicquid habet veram & propriam rationem peccati, ut definitur in Tridentino sess. 5. can. 5. & constat ex verbis illis Apostoli ad Roman. 8. *Nihil damnationis est in his qui sunt renati in Christo Iesu*: At concupiscentia non tollitur per baptismum, sed ad agonem in renatis relinquitur, ut ibidem sancta Synodus docet, & colligitur ex D. Paulo ad Roman. 7. dicente, *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ* &c. Ergo essentia peccati originalis nequit formaliter in concupiscentia consistere.

Hæc ratio probat, non solùm in baptizatis, sed etiam in non baptizatis, concupiscentiam non esse formaliter originale peccatum: nam si hoc tollitur per baptismum, & illa remanet, manifestum est, neque ante baptismum ipsam concupiscentiam secundùm se fuisse peccatum originale formaliter.

Obijciunt in primis hæretici varia Apostoli testimonia, in quibus concupiscentiam appellat peccatum inter quæ istud ad Roman. 7. celebre est, *Iam non ego operor illud, sed quòd habitat in me peccatum*; id est concupiscentia: Sed illa non potest esse peccatum actuale, cùm non sit actus, sed habitus: Ergo erit peccatum originale.

Communis responsio est. Apostolum appellare concupiscentiam peccatum, non quòd sit peccatum formaliter, sed quia ex peccato est, scilicet originali, & ad peccatum inclinat, videlicet actuale: seu quòd idem est, appellatur peccatum, quia est effectus peccati originalis, & causa peccati actualis. Ita Tridentinum sess. 5. can. 5. ubi sic dicitur: *Hanc concupiscentiam, quam aliquando apostolus peccatum appellat, sancta Synodus declarat Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse peccatum appellari, quòd verè & propriè in renatis peccatum sit, sed quæ ex peccato est, & ad peccatum inclinat*. Quam doctrinam delumpsit Concilium ex Augustino lib. 1.

lib. I. retract. cap. 15. & lib. I. de nuptiis cap. 23. ubi dicit concupiscentiam vocari peccatum quia peccato facta est, cum iam in regeneratis non sit ipsa peccatum; sicut vocatur lingua locutio quam facit lingua, & manus vocatur scriptura quam facit manus. Itemque sic vocatur peccatum, quia peccatum, si vincit, facit: sicut vocatur frigus pigrum, non quod a pigris fiat, sed quod pigris faciat.

79

Sed contra hanc solutionem instabis ex eodem S. Doctore lib. 5. contra Julian. cap. 3. ubi sic ait: Sicut cecitas cordis & peccatum est, quo in Deum non creditur, & pena peccati quæ cor superbum digna animadversione punitur, & causa peccati, cum aliquid mali cordis errore committitur: ita carnis concupiscentia, adversus quam bonus concupiscit spiritus, & peccatum est, quia inest illi inobediencia contra dominatum mentis, & pena peccati est, quia reddita est meritis, inobediencia, & causa peccati est, defectione consentientis, vel contagione nascentis. Quibus verbis aperte docet concupiscentiam esse in se peccatum, & non solum causam vel effectum peccati.

80

Respondeo concupiscentiam idcirco ab Augustino dici esse peccatum, & non solum causam vel effectum peccati, quod sit vitium & infirmitas naturæ, prout à Deo fuit instituta, tollens primam illius integritatem & perfectionem; non autem quod sit proprie & formaliter peccatum aut offensâ Dei: ibi enim agebat contra Pelagianos, asserentes concupiscentiam non esse malam, nec vitium aut infirmitatem naturæ, sed rem prorsus indifferenter; contra quos dicit eam esse malam, penamque peccati, ac vitium naturæ institutæ à Deo.

81

Dices, Comparat Augustinus concupiscentiam cum cecitate cordis, quæ Deo non creditur: Sed hæc proprie & formaliter est peccatum: Ergo & concupiscentia.

Respondeo primò: Etiam si cecitas cordis esset peccatum, non tamen sequeretur concupiscentiam apud Augustinum, esse peccatum; quandoquidem non est necesse, ut quæ inter se comparantur, per omnia & in omnibus conveniant, sed satis est quod in aliquo conveniant: quod in omnibus ferè comparationibus repetitur.

Respondeo secundò, ipsam cordis cecitatem, nisi sit aliquo pacto voluntaria, non esse proprie peccatum, ut constat in infidelibus negativè, qui nihil unquam de Evangelio audierunt, nec audire potuerunt, in quibus propterea ignorantia mysteriorum fidei prorsus est inculpabilis, ut docet S. Augustinus Epist. 105. dicens: *In illis qui non audierunt, neque potuerunt, pena peccati est non crederere, non autem peccatum.* Et S. Thomas 2. 2. qu. 10. art. 1. his verbis: *Si infidelis accipitur secundum negationem puram, sicut in illis qui nihil audierunt de fide, non habet rationem peccati, sed magis pena, quia talis ignorantia divinatorum ex peccato primi parentis consecuta est.*

82

Objicies secundò: Concupiscentia est formaliter malum morale: Ergo est peccatum formaliter: Sed non personale, ut patet: Ergo originale. Antecedens, in quo est difficultas, suadet primò. Id quod legi opponitur, est malum morale formaliter: Sed concupiscentia opponitur legi, juxta illud Pauli ad Roman. 7. *sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee*: Ergo est malum morale formali-

ter. Secundò, Solum malum morale odio habetur à Deo, cum nihil odio habeat eorum quæ fecerit, & omnia fecerit, præter peccatum seu malum morale: At Deus concupiscentiam odio habet, ut docet Augustinus in illud Psal. 45. *Malitiam autem non odit*; quocirca etiam iusti illam odio prosequuntur, juxta illud Pauli ad Roman. 7. *Quod odi malum illud scio*: Ergo concupiscentia est formaliter malum morale. Probatur tertio idem Antecedens: Solum malum morale subterfugit Dei causalitatem, juxta illud Joan. 1. *sine ipso factum est nihil, id est, Augustino interprete, sine ipso factum est peccatum, quod nihil est*: Sed concupiscentia causalitatem Dei subterfugit; aliàs cum illa ad peccatum inclinaret, Deus illam causans, ad peccatum instigaret: Ergo est formaliter malum morale.

Respondeo, negando Antecedens, Ad cuius primam probationem, distinguo Majorem: Id quod legi opponitur formaliter ratione sui, est malum morale formaliter, concedo Majorem; quod legi opponitur tantum causaliter, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: concupiscentiam opponitur legi, causaliter, concedo Minorem: formaliter, nego Minorem, & Consequentiam.

Ad secundam probationem, nego Majorem: non enim solum odio habetur à Deo quod est malum morale formaliter, sed etiam quod est malum morale causaliter, id est causa malitiam moralis, ut constat in habitu vitioso, in materiali peccati, reduplicativè ut tale est, seu prout fundat malitiam moralem: utrumque enim odio habetur à Deo, & tamen in neutro malitia moralis reperitur formaliter, sed causaliter tantum aut fundamentaliter. Ex quo patet solutio ad tertiam probationem. Major enim pariter neganda est: habitus siquidem vitiosus, & materiale peccati, reduplicativè ut tale, seu prout fundat malitiam moralem, non causantur à Deo, & tamen non sunt formaliter mala malitiæ morali, sed causaliter tantum vel fundamentaliter, ut dicebamus: unde licet concupiscentia accepta formaliter non causetur à Deo, non sequitur eam esse formaliter malam malitiæ morali, sed causaliter tantum, quatenus inclinatur ad peccatum, & est causa illius. Potest etiam dici mala & peccatum materialiter, quia ut docet D. Thomas hic ar. 3. *Peccatum originale materialiter est concupiscentia, formaliter vero defectus originalis iustitiæ.*

Sed quæres, an ly materialiter, à D. Thoma proprie & in rigore usurpetur, vel solum largè & improprie, quatenus id quod consequenter & illativè ad peccatum originale se habet, quodammodo ejus materia dici potest?

Respondeo cum Salmanticensibus hic disp. 16. dub. 4. §. 3. concupiscentiam, juxta doctrinam D. Thomæ, esse verè & proprie materiam originalis peccati, eoque modo quo in actuali actus exterior habet se ut materia, respectu interioris, vel conversio respectu aversionis. Ita enim expressè docet S. Doctore qu. 3. de malo art. 7. in corp. ubi sic concludit: *Ignorantia & fomes sunt materialia in originali peccato, sicut conversio ad bonum commutabile in actuali.* Et qu. 4. art. 2. multoties id repetit tam in corpore quam ad argumenta: in solutione verò ad II. sic ait: *Concupiscentia potest dupliciter considerari: uno modo secundum quod est in alio, & hoc modo concupiscentia qua est in patre ponitur cau-*

sa originalis peccati, quod est in filio, & non est de essentia eius, sed precedit ipsum: alio modo potest considerari secundum quod est in eodem, & est causa per modum materiae, quae est de essentia rei, & precedit quodammodo per modum materiae, sicut corpus precedit animam in ordine causa materialis.

§. II.

Absurdæ vel improbabilis quorundam Catholicorum sententiæ excluduntur.

PRÆTER errores manifestos §. precedenti confutatos, sunt quædam Catholicorum sententiæ, quæ licet hæreticæ non sint, erroneæ tamen, aut errori proximæ censentur, vel saltem ut absurdæ & improbabilis communiter à Theologis rejiciuntur. Hujusmodi est sententia illa de qualitate morbida, causata ex sibilo serpentis, in qua Gregorius Ariminensis, & quidam alii antiqui Theologi, essentiam peccati originalis constituunt, de qua supra art. 3.

Ejusdem farinae, seu fursuris est sententia Alberti Pighii, & Ambrosii Catharini, qui nihil intrinsecum in parvulis agnoscunt, in quo essentia peccati originalis consistat: unde illud constituunt in peccato actuali Adami, prout extrinsecè parvulos peccatores denominat; indeque colligunt, peccatum originale non multiplex, sed unum numero, in omnibus parvulis esse. Eandem sententiam tuetur Alphonsus Salmeron super cap. 5. Epistolæ ad Roman. disp. 45. 46. & 47.

Illam tamen ut erronea communiter rejicitur, & Vazquez hic disp. 132. cap. 3. eam errori Pelagii negantis originale peccatum in parvulis annumerat. Et saltem negari non potest, quin sit in fide periculosa, & à prædicto errore parum recedens; ideoque aboleri iusta est in Indice expurgatorio, verbo *Ambrosius Catharinus*, potestque breviter confutari. Primum, quia Apostolus ad Roman. 5. ait: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum*: Sed hoc non potest verificari de peccato actuali Adami, cum illud fuerit actus immanens: Ergo præter actuale Adami peccatum datur aliquid intrinsecum, ad posterius ejus transiens, quo intrinsecè peccatores denominantur.

Secundò impugnatur prædicta sententia: Tridentinum sess. 5. can. 3. docet peccatum originale per propagationem ab Adamo transfundi in posteros, omnibus inesse, esseque omnibus proprium. Et sess. 6. cap. 3. ait quod *Homines, dum concipiuntur, propriam injustitiam contrahunt*: Sed peccatum quod fuit in Adamo nihil horum habet; neque enim inest ejus posteris, aut eos afficit intrinsecè, sed solum intrinsecè & moraliter; neque est uniuscujusque proprium peccatum, sed unum commune pro omnibus; neque est aliquid traductum per generationem tanquam per causam: Ergo juxta Tridentinum aliquid distinctum à peccato Adami debet admitti, in quo essentia peccati originalis consistat.

Tertio, Idem Concilium ibidem comparat peccatum & injustitiam quam ex Adamo per generationem accipimus, cum justitia & sanctitate, quam à Christo Domino per baptismi regenerationem recipimus: Sed hæc est nobis intrinseca, inestque unicuique justificatio sua propria sanctitas, distincta à sanctitate ipsius Christi: Ergo similiter in unoquoque ex his

qui ex Adamo propagantur, debet esse sua propria in justitia, & peccatum intrinsecum, distinctum à peccato ipsius Adami.

Denique impugnatur: Pœna damni, quæ est carentia divinæ visionis, & correspondet culpæ originali, intrinsecè afficit omnes qui ante baptismum decedunt, neque est una pro omnibus, sed inest singulis unicuique propria, ut est per se notum: Ergo & peccatum originale, aliàs non esset proportio inter culpam & pœnam.

Dices: Ad Roman. 5. dicitur, *Per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi*: Sed constituti per aliquid, non denotat causam efficientem, sed formalem: Ergo inobedientia actualis Adami, non effective, sed formaliter constituit parvulos peccatores; & consequenter in illa consistit essentia culpæ originalis.

Respondeo quod licet regulariter, *ly constituti per aliquid*, causam formalem significet, non usurpatur tamen ab Apostolo in sensu formali, sed causali, ut ex verbis sequentibus patet: *Sicut per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi, ita & per unius obedientiam iusti constituuntur multi*: At per obedientiam Christi non constituimur iusti formaliter, sed effective solum, quatenus Christi obedientia est causa meritoria justitiæ seu gratiæ justificantis non formaliter, ut patet ex Tridentino sess. 6. can. 10. & 11. Ergo illa verba: *Per inobedientiam unius*, non denotant causam formalem infectionis habitualis parvulorum, sed duntaxat effective.

Tertia sententia, quæ ut absurda & improbabilis communiter rejicitur, asserit essentiam culpæ originalis in reatu pœnæ consistere. Hanc docuerunt Roffensis art. 2. contra Lutherum, Alufiodorensis tract. 28. cap. 2. & Durandus in 2. dist. 10. qu. 3. illamque Vazquez disp. 13. cap. 3. attribuit Augustino, & conatur ostendere alienas ab ejus mente esse glossas aliquorum, qui in vero & sano sensu mentem illius explicare voluerunt, de quo infra. Cæteris tamen Theologis improbabilis hæc sententia visa est: Nam nomine *reatus* intelligitur obligatio ad pœnam, vel condignitas pœnæ: Sed in neutro potest essentia culpæ originalis consistere: Ergo non est in reatu constituenda. Minor probatur. Et in primis quod in obligatione luendi pœnam consistere nequeat, manifestum videtur: tum quia talis obligatio supponit culpam, cum nemo obligetur ad pœnam, nisi quia habet culpam: tum etiam quia perseverante culpâ, potest tolli obligatio ad pœnam, si Deus peccatori pœnam remittat, ut potest. Quod verò essentia culpæ originalis in reatu accepto pro condignitate pœnæ consistere nequeat, hac ratione suadetur. Condignitas pœnæ est proprietas consequens culpam, sicut condignitas præmii consequitur bonitatem moralem actus meritorii: Ergo essentia culpæ originalis consistere nequit in reatu accepto pro condignitate pœnæ.

Dices primò: Dionysius de divin. nomin. cap. 4. quem refert & sequitur D. Thomas infra qu. 87 art. 1. ad 2. ait, *puniri non est malum, sed fieri pœnâ dignum*: Ergo dignitas pœnæ est malicia moralis, ac proinde sufficiens ut peccatum originale constituat in ratione peccati.

Respondeo quod esse pœnâ dignum, est malum moraliter, non primariò & per se ipsum essentia peccati, sed ex consequenti secundariò, & per modum proprietatis malitiæ: sicut enim bo-

89

90

91

92

93

num morale suas habet passiones, quæ non constituunt essentiam bonitatis moralis, sed consequuntur illam, inter quas numeratur dignitas præmi vel laudis, quæ consequitur ad actum virtutis, ut docet D. Thomas supra qu. 21. art. 2. ita malum morale suis proprietatibus gaudet, & una ex illis est dignitas pœna.

94 Dices secundo: D. Augustinus variis in locis docet concupiscentiam in non baptizatis esse originale peccatum, non ratione sui, sed ratione reatus, & idem esse tolli reatum, ac tolli peccatum originale, etsi maneat concupiscentia, quia licet maneat actu, transit reatu: Ergo ex mente Augustini peccatum originale in reatu consistit.

95 Respondet Vazquez, ubi supra, Augustinum revera in ea fuisse sententia: cum enim (inquit) circa essentiam peccati originalis multoties suam ignorantiam fateatur, nihil mirum, si vir alioquin doctissimus, & sanctissimus, difficultate rei oppressus, nihil aliud invenerit, in quo essentiam peccati originalis constitueret, quam reatum illum, & in re difficili (ut loquitur Salas disp. 11. sect. 2.) probabiliter fuerit deceptus.

96 Sed hæc responsio S. Doctori, & toti Ecclesiæ injuriosa videtur: Nam sententia illa quæ peccati originalis essentiam in solo reatu & obligatione ad pœnam constituit, in Pelagianorum errorem incidit, ut fatetur ipse Vazquez loco citato num. 14. & patet manifestè: Pelagiani enim non negabant in posteris Adæ obligationem luendi pœnas, sed solum contendebant illam non oriri ex peccato parvulis proprio, seu in ipsis existente, sed ex peccato primi parentis; quod totum fatentur qui originalem culpam in sola obligatione ad pœnam constituunt: Ergo si hanc sententiam tenuit Augustinus, in Pelagianam hæresim incidit, & verbis tantum, non re ipsa, originalem culpam in posteris Adæ admittit. Quod absurdissimum est, nec solum Augustino, sed etiam toti Ecclesiæ injuriosum: cum sanctum illum Doctorem, ut præcipuum Pelagianæ hæresis extirpatorem, ac invictissimum fidei athletam & Atlantem Ecclesiæ veneretur & laudet.

97 Hac ergo rejectâ solutione, responderi potest primò cum Montezino, Augustinum lib. 1. de nuptiis cap. 25 & 26. ubi prædictam insinuavit sententiam, non dixisse culpam originalem consistere in reatu pœnæ, sed in reatu absolute: reatus autem absolute sumptus, est quid diversum à reatu pœnæ, seu obligatione ad illam, & potest accipi pro essentia culpæ, in qua radicatur obligatio ad pœnam: sicque de facto sumitur à D. Thoma hic quæst. 81. art. 3. ad 2. afferente per baptismum tolli peccatum originale secundum reatum, id est quantum ad culpam quo loquendum modo utitur Tridentinum sess. 5. can. 5. & in Scriptura sacra sæpè reatus nomine culpa intelligitur, ut patet ex illo Exodi 32. *percussit Deus populum pro reatu vituli*, id est pro culpa adorationis vituli.

Secundò dici potest, quod si aliquando Augustinus in reatu pœnæ essentiam culpæ originalis constituit, non accepit reatum formaliter pro obligatione ad pœnam, sed radicaliter & fundamentaliter, pro radice scilicet & fundamento talis obligationis, quæ est privatio justitiæ originalis, in qua, ut infra dicemus, essentia peccati originalis formaliter consistit.

§. III.

Quorundam recentiorum Thomistarum sententia confutatur.

98 QUIDAM recentiores Thomistæ existimant peccatum originale consistere formaliter in conversione habituali ad creaturam, seu in habitu inclinante hominem ad bonum commutabile ut in ultimum finem, causato in nobis ex peccato Adami. Ita docent Martinez hic qu. 82. art. 1. dub. 1. concluf. 4. Nunno 3. p. quæst. 86. art. 2. dub. 2. & Magister Herrera lib. de concep. virginis cap. 15.

99 Hæc sententia, licet majorem probabilitatis speciem præ se ferat, quam præcedentes, gravioribusque nitatur fundamentis, displicet nihilominus aliis D. Thomæ Discipulis. Primò, quia S. Doctor qu. 5. de malo art. 2. ait: *In peccato originali non est conversio, sed solum aversio, vel aliquid aversioni respondens, scilicet destitutio anime à justitia originali; & ideo peccato originali non debetur pœna sensus, sed solum pœna damni, scilicet carentia visionis divine.* Ergo juxta principia doctrinæ D. Thomæ, peccatum originale non potest consistere in conversione habituali ad creaturam ut ultimum finem, causata in nobis ex peccato Adami.

100 Confirmatur: D. Thomas locis sequenti citandis, nihil aliud in peccato originali agnoscit, nisi pro materiali concupiscentiam, & pro formali privationem originalis justitiæ. At si formaliter esset aliquid positivum, nimirum conversio habitualis ad bonum commutabile, aliquid aliud importaret, imò privatio originalis justitiæ, ejus essentiam & rationem formalem minimè ingrederetur: Ergo &c.

101 Secundò, Ex peccato Adami non potest resultare in nobis aliqua qualitas, seu habitus inclinans animam in bonum commutabile ut in ultimum finem: Ergo in tali habitu, seu habituali conversione, peccatum originale consistere nequit. Consequentia manifesta est, peccatum enim originale ex præterito Adami peccato transfunditur & derivatur in posteros. Antecedens verò suadetur: Vel talis habitus derivaretur in nobis ex peccato Adami ut à causa efficiente physica, vel duntaxat ut à causa morali? Neutrū dici potest: Ergo &c. Major patet, Minor probatur quantum ad primam partem. Si peccatum Adami esset causa physica transfusionis hujusmodi habitus, inclinantis animam in bonum commutabile ut in ultimum finem, vel id haberet ex natura sua, vel ex elevatione divina, vel ex vi pacti quo Deus Adamum constituit suæ posteritatis caput? Sed ex nullo ex his capitibus potest haberi: Ergo non potest esse causa physica transfusionis illius habitus in posteros. Major patet à sufficienti enumeratione eorum, à quibus dictam causalitatem peccatum Adæ sortiri poterat. Minor autem pro prima parte manifesta videtur. Actus enim quo Adam peccavit, fuit immanens ex natura sua: Ergo solum habet ex illa, & attentis quæ illi ab intrinseco competunt, posse terminum physicè in proprio subiecto producere; hæc enim est natura actus immanentis.

102 Secunda etiam pars Minoris non minus videtur perspicua, quia aliàs transfusio culpæ originalis Deo tribueretur, essetque ab illo ut authore speciali; quòd non minus ei repugnat quam

quàm esse causam peccati actualis. Sequela patet: Effectus enim proveniens ab aliquo ut elevato, attribuitur elevato, ut in effectibus omnium instrumentorum videre licet: Ergo si peccatum Adami physice efficienter ex elevatione divina ad peccatum originale, seu prædicti habitus, in quo Adversarii peccatum originale formaliter consistere docent, transiitionem concurreret, Deo ut causa speciali ejus trasfusio tribueretur.

Tertia verò pars suadetur. Actus ille ex vi pacti non fuit immutatus physice, sed ad summum moraliter: Ergo quoad physicum influxum æquè impotens mansit, supposito pacto, ac erat ante pactum; transitus enim de non potente physice in physice potentem, eum physicus & intrinsecus sit, physicam & intrinsecam variationem exposcit.

Ex hoc confutata manet solutio aliquorum, qui dicunt peccatum Adami habere quod sit causa illius habitus, inclinantis animam in bonum commutabile, ex eo quod est peccatum capitis, habentis proinde vim infectivam totius naturæ. Nam peccatum Adami, ex eo quod fuerit peccatum capitis, nihil physicum habet, quod non haberet, si esset ab illo patratum ut à singulari persona: At hoc secundo modo peccatum ab ipso non haberet vim ad physice producendum prædictum habitum in nobis: Ergo neque illum habet, licet ab ipso ut à capite naturæ committatur.

Secundo probatur eadem prima pars Minoris principalis. Peccatum actuale Adami non existit modo physice: Ergo nequit physice efficienter influere in prædictum habitum ad bonum commutabile inclinantem, in quo Adversarii peccatum originale constituunt.

Dices, quod licet peccatum Adami non existat formaliter in se, existit tamen virtualiter in semine corrupto, quod est instrumentum productivum naturæ, & peccati originalis consequentis naturam.

Sed contra: Illud peccatum nihil physicum produxit in semine, per quod in ratione instrumenti physice in prædictum habitum influentis constitueretur: Ergo nequit virtualiter existere in semine. Consequentia, patet, nam agens principale solum existit virtualiter in alio, vel quando est virtus illius ex natura sua, sicut calor est virtus ignis, vel quando aliquid in illo producit, ratione cujus illud sibi subordinet: At semen ex natura sua non est virtus peccati Adami, sed solius naturæ humanæ: Ergo si in semen nihil physicum ex peccato Adami derivetur, non potest tale peccatum in eo virtualiter remanere. Antecedens autem probatur primò ex jam dictis: nam illud physicum nequit ex peccato Adami ex sua natura, & attentis illis quæ ab intrinseco tali peccato competunt, efficienter causari cum attentà physica entitate illius, sit ejusdem rationis ac si capitale non esset: nec ex elevatione divina, neque ex vi pacti, ut jam ostendimus. Ergo nihil physicum ex illo potest derivari in semen &c. Secundo idem Antecedens suadetur ex dictis supra art. 3. Vel illud physicum per peccatum Adami productum in semine, esset qualitas morbida permanentem in si inhærens, ut voluerunt Gregorius, Richardus, & alii antiqui Theologi; vel qualitas fluida, seu motio intentionalis, semen subordinans peccato Adami ut causæ principali, sicut aliqui ex nostris Thomistis existimant? Neutrum dici potest, ut ibidem evi-

dentur ratione monstravimus: Ergo ex peccato Adami nihil physicum potest produci in semine, per quod in ratione instrumenti physici ad producendum prædictum habitum, in quo Adversarii peccatum originale consistere docent, constituitur.

Dices, ex hac ratione sequi, quod etiam juxta nostram sententiam, constituentem peccatum originale in privatione, semen non possit per modum instrumenti physici ad ejus productionem concurrere, cujus oppositum supra art. 3. docuimus.

Sed negatur sequela, nam juxta sententiam constituentem peccatum originale in privatione, non requiritur ad ejus efficientiam superadditio alicujus virtutis positivæ in semine, sicut necessaria est juxta constituentem illud in habitu; sed sufficit vis quædam privata, seu defectus vigoris ad communicandum justitiam originalem, quo pollebat in statu innocentæ, ut ibidem declaravimus.

Secunda pars Minoris principalis, in qua diximus, Adamum per suum peccatum non posse esse causam efficientem duntaxat moralem prædicti habitus, ad bonum commutabile inclinantis (in quo Adversarii peccatum originale constituunt) breviter suadetur. Tum quia causa moralis non præbet ex vi sua sufficientem influxum in effectum, quo illum executioni mandet, sed tantum ad id movet & excitat alienam voluntatem: constat autem Adamum non hoc modo ad peccatum originale, quod in nobis transmittitur, concurrere, cum nulla sit alia voluntas quam moveat & excitet ad ejus productionem. Tum etiam quia causa moralis alicujus effectus semper debet habere comitem causam ejus physicam, nempe illam voluntatem quam allicit & movet ut illum executioni mandet: Ergo quicquid sit de causalitate morali Adami in nostrum peccatum, debet necessariò concedi aliqua causa physica, quæ ad illud executive concurrat.

Hæc sententia magis confutabitur ex dicendis disputatione sequenti, ubi ostendemus peccatum habituale personale non consistere in habitu inclinante voluntatem in bonum commutabile ut in ultimum finem: sicut enim Adamus in sua propria voluntate non produxit talem habitum quando deliquit, neque illum produciunt alii peccatores, non est cur ab ipso Adamo produci debeat in voluntate parvulorum, in quibus non plura requirenda sunt pro constituendo originali peccato, quam in eodem Adamo & in reliquis pro constituendo habituali peccato personali, ut de se manifestum est.

§. IV.

Vera sententia explicatur, & auctoritate D. Thomæ fulcitur.

Licet in hac questione difficile non sit aliorum impugnare placita, & ostendere quid non sit originale peccatum, veram tamen proferre sententiam, & explicare quid illud sit, & in quo ejus ratio formalis consistat, difficillimum apparet, eò quod hujus peccati natura obscurissima sit, & humanæ mentis aciem planè transcendat. At tamen ea opinio videtur probabilior, ac menti & doctrinæ D. Thomæ conformior, quæ docet rationem formalem constitutivam peccati originalis, esse privationem justitiæ origi-

ginalis, voluntariam nobis ex vi peccati Adami, non ut tollit omnes ejus effectus, sed ut auferat præcipue ipsius effectum primum, communem tali justitiæ & gratiæ sanctificanti, qui est sanctificare & rectificare animam in ordine ad Deum. Ita communiter sentiunt nostri Thomista, & plures ex Recentioribus, faveque D. Anselmus lib. de conceptu Virg. cap. 26. ubi ait: *Peccatum originale aliud intelligere nequeo in ipsis infantibus per inobedientiam Adæ, nisi nuditatem justitiæ.* Sed præ omnibus, hanc sententiam clarissime docet S. Thomas hic qu. 82. art. 3. ubi expressè dicit quod *privatio originalis justitiæ, per quam voluntas subdebatur Deo, est formale in peccato originali.* Et deinde sic concludit: *Peccatum originale materialiter quidem est concupiscentia, formaliter verò est defectus originalis justitiæ.* Similia habet qu. 3. de malo art. 7. dicens, *In peccato originali est aliquid formale, scilicet carentia originalis justitiæ: quod etiam repetit qu. 4. art. 2. in corp. & ad 10. & pluribus aliis in locis, quæ brevitatis causâ prætermittimus.*

110. Nec valet responsio Gregorii de Martinez, dicentis D. Thomam locis citatis non sumere *ly formale*, pro constitutivo, sed pro consequenti & completivo, quemadmodum nos ipsum exposuimus supra disp. 3. art. 1. §. 3. dum affirmat privationem & aversionem habere se formaliter in peccato actuali. Non valet, inquam, hæc interpretatio: Tum quia D. Thomas ita assignat pro formali peccati originalis privationem justitiæ originalis, ut nullius alterius formalis, neque in eisdem locis, neque alibi, mentionem faciat: si autem sentiret dari aliud constitutivum formale & primum, ejus procul dubio expressè & formaliter aliquando meminisset. Tum etiam, quia locis citatis adæ quæ explicat totum quod ad constitutionem peccati originalis concurrat, per privationem quam appellat formale, & per illud quod vocat materiale, & ideo ratio formalis constitutiva illius debet in uno ex istis duobus contineri: Sed non continetur in illo quod appellat materiale, ut patet; cum nihil aliud sit præter concupiscentiam, quam omnes Catholici debent à formali peccato originali excludere, ut §. 1. ostendimus: Ergo includitur in eo quod appellat formale, quod est privatio justitiæ originalis.

111. Nec huic evasioni faveat id quod de peccato actuali subditur: nam pro hujus constitutivo habemus plura D. Thomæ testimonia, loco citato adducta, quibus expressè affirmat dari in peccato actuali malitiam positivam & contrariam, illudque specificari in ratione peccati, per tendentiam positivam ad objectum dissonum rationi & legi, cum quibus stare nequit quod constituatur per privationem; & ideo quando hanc appellat formale, jure optimo id exponimus de formali consequenti & completivo: sed pro peccato originali nullum est testimonium, in quo affirmet constitui per positivum, aut dari in eo aliquid aliud pro formali, præter privationem originalis justitiæ, imò in omnibus locis in quibus hanc questionem pertractat, tale formale excludit: unde testimonia adducta non nisi de formali & primario ac essentiali constitutivo intelligi possunt.

112. Non valet etiam quod alii dicunt, nimirum D. Thomam locis citatis, ubi pro formali constitutivo peccati originalis, privationem justitiæ ori-

ginalis assignat, non loqui de tali peccato ut peccatum est, & ut habet rationem mali moralis, sed prout habet rationem mali simpliciter. Non inquam valet, nam manifestum est S. Doctorem locis citatis, & præsertim hic tota quæst. 82. agere de peccato originali secundum sibi propria, & ut culpa & malum morale est, ac inordinata dispositio naturæ humanæ, specialique ratione justitiæ originali oppositum, non verò ut est malum simpliciter, & prout cum aliis malis etiam non moralibus convenit.

§. V.

Rationes Theologicae exponuntur.

PRÆTER testimonia jam adducta, plures sunt rationes Theologicae, quibus hæc sententia suaderi potest. Prima est: Culpa originalis non est peccatum actuale, sed habituale, cum permaneat in anima pueri, donec per gratiam baptismalem deleatur: Atqui peccatum habituale non consistit formaliter in positivo, sed in privativo, nimirum in privatione gratiæ sanctificantis, ut disputatione sequenti ex S. Thomæ ostendimus: Ergo & peccatum originale.

Secunda ratio: Peccatum originale formaliter & essentialiter consistit in eo quod per se primò tollitur per baptismum; cum hoc sacramentum ad delendam culpam originalem institutum sit: Sed per baptismum per se primò tollitur privatio justitiæ originalis, quantum ad effectum primum, cum per illud per se primò conferatur gratia habitualis, mentem Deo conjungens: Ergo peccatum originale consistit formaliter in privatione justitiæ originalis, ut auferat effectum ipsius primum communem tali justitiæ, & gratiæ sanctificantis, qui est rectificare animam, & ipsam Deo ut ultimo fini conjungere.

Tertia ratio: Illud in unaquaque re se habet ut ratio constitutiva, à quo tanquam à radice & origine cætera ad illam pertinentia dimanant & consequuntur: Sed à privatione justitiæ originalis, quantum ad primum ejus effectum, conjunctionem scilicet mentis ad Deum, dimanant alia deordinationes ex peccato Adami ad nos transfusæ per generationem: Ergo talis privatio est ratio constitutiva peccati originalis. Major patet, Minor probatur. Ex peccato Adami derivantur in posteros fomes, seu concupiscentia, & rebellis appetitus interioris contra superiorem, penales corporales, ut morbi, dolores, defatigatio corporis, necessitas moriendi, alique miseriæ quas quotidie experimur, & quæ naturæ vulnera appellari solent, ut declarat S. Thomas infra qu. 81. art. 3. ubi docet quatuor esse vulnera naturæ ex peccato consequentia, nempe infirmitatem, ignorantiam, malitiam, & concupiscentiam: omnes autem illæ deordinationes & vulnera, ex privatione justitiæ originalis quantum ad primum ejus effectum procedunt, ut ibidem explicat S. Doct. or his verbis: *Per justitiam originalem perfectè ratio continetur inferioris anima vires, & ipsa ratio à Deo perspiciebatur ei subiecta. Hæc autem originalis justitiæ subtrahitur per peccatum primi parentis: & ideo omnes vires anime remanent quodammodo destitute proprio ordine, quo naturaliter ordinantur ad virtutem, & ipsa destituta, vulneratio dicitur natura. Id ipsum fusè & eleganter exponit opusc. 3. cap. 192. ubi sic dicitur: Quia dicitur*

de ratione peccati sit contrarietas & oppositio ad legem, omne peccatum debet constitui per aversionem ab illa; illa quidem ut si peccatum sit actuale, constituatur per aversionem actualem, quæ est privatio conformitatis in ipso actu; si verò sit habituale, sicut est originale, constituatur per habituales aversionem, quæ est privatio conformitatis habitualis debitæ haberi à supposito.

121 Sed contra primò: Ex peccato Adami solùm derivatur in posteros privatio formæ debitæ ex vi pacti in paradiso initi: Sed ex vi talis pacti nulla alia forma erat debita, præter justitiam originalem, & perfectiones in ea inclusas: Ergo nullius alterius formæ seu habitus privatio ex peccato Adami derivatur in posteros. Major patet, Minor probatur: Tum quia Deus nihil promittit Adamo pro suis posteris, præter justitiam originalem, & perfectiones in ea inclusas. Tum etiam quia sola illa forma seu perfectio erat debita parvulis, quam Adamus transfudisset cum natura, si non peccasset: Sed si non peccasset, nihil traduxisset in posteros, præter originalem justitiam, neque isti ab illo aliquid aliud hæreditassent: Ergo nihil aliud erat eis debitum.

122 Contra secundò: Sicut in nobis habitualis conformitas ad legem, non est aliqua forma, vel habitus distinctus à gratia & virtutibus, quæ manent in eo qui legem adimplet, & per quas est habitualiter dispositus, atque in preparatione animi ad eam servandam, quoties aliqua ejus præcepta occurrerint; ita nec in Adamo, si legem observasset, habitualis conformitas ad ipsam, fuisset alia forma vel habitus, quam ipsa justitia originalis, & perfectiones ac virtutes in ea inclusæ, per quas ad legis observationem fuisset habitualiter dispositus: Ergo privatio habitualis conformitatis ad legem, nec in Adamo, nec in ejus posteris, aliud esse potest quam privatio originalis justitiæ.

§. VI.

Præcipuæ obiectiones solvuntur.

123 **O**BJICIUNT in primis Adversarii quædam testimonia D. Thomæ, in quibus peccatum originale in aliquo positivo videtur constitui: nam hic qu. 82. art. 1. in corp. dicit quod peccatum originale est habitus, sicut aegritudo, & in solut. ad 1. inquit quod non est privatio pura, sed habitus corruptus; habitus autem ex ipso nomine aliquid positivum importat. Denique in eodem articulo, tum in corpore, tum ad argumentum: f. appellat peccatum originale languorem naturæ, qui etiam aliquid positivum sonare videtur.

124 Respondeo D. Thomam appellasse peccatum originale habitum similitudinariè & metaphoricè, quia habitui assimilatur, non solùm in eo quod habitualiter permanet, sed etiam quia cum de ratione habitus sit disponere bene vel male in ordine ad naturam, ut ex ejus definitione constat, quicquid prædicto modo disponit, largè & improprie dicitur habitus: unde cum per privationem justitiæ originalis partes humanæ naturæ male se habeant, sintque in ordine ad ipsam naturam prave dispositæ, talis privatio à D. Thoma habitus appellatur. Cum verò subdit, peccatum originale esse aegritudinem & languorem naturæ, loquitur in sensu causali, non

A formali, & intendit solùm quòd sicut sublatà sanitate sequitur aegritudo corporalis, ita sublatà justitia originali, & subjectione animæ ad Deum, quæ erat perfecta ejus sanitas, sequitur languor & inordinatio potentiarum animæ, & concupiscentia seu fomes peccati, quæ ad materiale peccati originalis pertinent, ut supra ex Divo Thoma vidimus.

Objiciunt secundo. Si peccatum originale in privatione justitiæ originalis consisteret, non tolleretur per baptismum: Sed hoc dici nequit, cum hoc Sacramentum ad tollendum originale peccatum institutum sit: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur: Originalis justitia non restituitur per baptismum, quia post illum adhuc in nobis remanet concupiscentia, & vires inferiores rationi resistunt: Ergo si peccatum originale in talis justitiæ privatione consistat, sequitur illud non tolli per baptismum.

125 Respondet cum S. Thoma qu. 4. de malo art. 2. ad 2. quod justitia originalis restituitur in baptismo, quantum ad hoc quod superior pars animæ coniungitur Deo, per cuius privationem creatur reatus culpa, sed non quantum ad hoc quod rationi subiacentur inferiores vires: ex hismodi enim defectu est concupiscentia, quæ manet post baptismum. Ex quo patet quam à mentem ipsius supra dixerimus, formale constitutum peccati originalis esse privationem originalis justitiæ, non ut tollit omnes ejus effectus, sed ut auferat præcise ipsius effectum primarium, communem tali justitiæ & gratiæ sanctificanti, qui est sanctificare animam, eamque Deo ut ultimo fini conjungere: nam talis effectus nobis per baptismum restituitur, cum in ipso gratia habitualis nobis infundatur, per quam anima sanctificatur, & Deo ut fini ultimo habitualiter conjungitur.

127 Objicitur tertio: Peccatum originale non solùm dicit aversionem à Deo ut ultimo fine, sed etiam conversionem ad bonum commutabile, tanquam ad finem ultimum: Atqui talis conversio est aliquid positivum: Ergo peccatum originale non consistit adæquatè in privatione gratiæ seu originalis justitiæ, sed ejus essentia seu ratio formalis ex positivo & privativo conflatur. Minor videtur certa, Major verò suadet. Parvulus in peccato originali existens habet aliquem ultimum finem: Sed non habet Deum pro fine ultimo, cum sit aversus ab illo: Ergo est conversus habitualiter ad creaturam tanquam ad ultimum finem.

Confirmatur: Non patet dari recessus à termino à quo, sine accessu ad terminum ad quem: Ergo neque aversio à Deo, sine conversione ad creaturam.

128 Respondeo primò, peccatum originale, adæquatè sumptum, tam aversionem à Deo ut ultimo fine, quam conversionem ad bonum commutabile tanquam ad finem ultimum importare; cum hoc tamen discrimine, quòd aversio ad rationem ejus formalem spectat, conversio verò est extra totum formale originalis culpæ, & ad summum de materiali ad illam pertinet, sicut de concupiscentia supra dicebamus. Et in hoc sensu explicari potest S. Thomas, dum ait qu. 5. de malo artic. 2. quod in peccato originali non est conversio, sed sola aversio: non enim excludere intendit conversionem ad bonum commutabile à peccato originali adæquatè sumpto, sed solùm ab ejus quidditate & ratione formali.

Secun-

Secundò responderi potest distinguendo Majorem: peccatum originale dicitur conversionem ad bonum commutabile, formalem & positivam, nego Majorem: virtuales & interpretativam, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: conversio ad creaturam formalis & positiva, aliquid positivum est, concedo Minorem: virtuales & interpretativam, nego Minorem: hæc enim conversio licet ad modum alicujus positivi concipiatur, tamen formaliter nihil est præter privationem; est enim sola aversio à Deo ut ultimo fine, quæ vocatur conversio interpretativa, quia præbet sufficiens fundamentum ut possimus interpretari voluntatem pueri in peccato originali existentis, & dicere eam magis ad creaturam quam ad Deum esse affectam. Unde ad probationem Majoris dicendum est, parvulum existentem in peccato originali, habere quidem Deum ut est primum existendi principium pro ultimo fine naturali (eo modo quo creaturæ irrationales in Deum ut ultimum finem ordinari dicuntur, in quantum aliquam ejus similitudinem & perfectionem participant) sed nullum habere ultimum finem moralem, nisi virtualiter & interpretativè, ut jam explicatum est.

Ad confirmationem dicatur, quòd licet non possit dari recessus à termino à quo positivus, sine accessu ad terminum ad quem, bene tamen privativus, ut patet in Angelo, qui potest recedere ab uno loco, non accedendo ad alium, quia non recedit per modum positivum, sed per negationem operationis, quæ est ipsi ratio locandi, ut ostendimus in tractatu de Angelis: unde cum aversio, quæ est de essentia peccati originalis, non sit positiva, sed tantum privativa (est enim pura carentia subjectionis ad Deum tanquam ad ultimum finem) tale peccatum non importat conversionem ad creaturam, nisi virtuales & interpretativam.

Objicitur quartò: Etsi primus parens non accepisset justitiam originalem in posteros transfundendam, filii ejus originale peccatum contraherent: Sed tunc peccatum originale non consisteret in privatione originalis justitiæ: Ergo nec modò in tali privatione culpa originalis consistit. Minor patet: tunc enim carentia justitiæ originalis non esset privatio, sed pura negatio, cum in eo casu debita non esset talis justitia. Major verò suadet: Etsi Adamus non accepisset justitiam originalem in posteros transfundendam, potuisset tamen caput illorum morale constitui, cum hoc ex solo beneplacito divinæ voluntatis dependeat, & ex supremo dominio quod habet in nostras voluntates, ut supra docuimus; subindeque Deus tunc potuisset nos in Adamo ad observantiam alicujus præcepti obligare: Ergo, illo peccante, posteri ejus peccarent, & consequenter peccatum originale contraherent.

Respondeo quòd si Adamus non accepisset justitiam originalem, vel aliam formam sibi conservandam, & in posteros traducendam, peccatum originale quod transfunderet in posteros, esset alterius essentia & rationis ac modò est; tunc enim cum nihil intrinsicum ex ipso ad posteros posset traduci, quòd haberet rationem peccati, culpa originalis in sola extrinseca denominatione, sumpta à peccato actuali Adami præterito & non retractato, formaliter consisteret: siquidem nunc talem denominationem à constitutione peccati originalis idèò rejicimus,

Tom. III.

A quia ex Conciliis & SS. Patribus suprà citatis habemus tale peccatum esse aliquid manens in nobis, & intrinsicè nos afficiens; aut etiam, quia tam pro peccato originali, quam pro aliis habitualibus constituendis, habemus de facto privationem gratiæ intrinsicam & voluntariam, in qua, ut supra ostendimus, omnia ad talem effectum constituendum requisita concurrunt; ubi autem pro aliquo effectu constituendo ad estratio intrinsicam sufficiens, non licet ad denominationes extrinsecas recurrere.

Hæc solutio illustrari potest exemplo peccati habitualis personalis, quòd ex actu peccaminoso resultat in anima, & in ea habitualiter permanet, donec per penitentiam retractetur, & per gratiam sanctificantem in justificatione infusa deleatur. Theologi enim communius docent, cum S. Thoma infra referendo, tale peccatum in privatione gratiæ sanctificantis formaliter consistere; & tamen si Deus hominem ad ordinem gratiæ non elevasset, sed in puris naturalibus ipsum condidisset, & ille tunc mortaliter peccasset, peccatum habituale ex actu illo peccaminoso resultans, non consistisset in privatione gratiæ, sed in denominatione extrinseca desumpta ex actu peccati præterito, vel in privatione naturalis rectitudinis rationis, aut in aliquo alio intrinseco vel extrinseco. Cur ergo pariter nobis non licebit asserere, quòd si Adamus non accepisset justitiam originalem, vel aliam formam sibi conservandam, & in posteros traducendam, peccatum originale in illo casu, aut statu, foret alterius essentia & rationis ac modò est, & in sola extrinseca denominatione, sumpta à peccato actuali Adami præterito, formaliter consisteret?

Objicitur quintò: Peccatum nostrum originale debet esse ejusdem rationis, ejusdemque speciei cum peccato Adami; idem enim saltem speciei peccatum quòd ille commisit, in nos transfundit: Sed peccatum Adami consistebat in positivo: Ergo & peccatum originale quòd in nos transfunditur. Major patet, Minor probatur. Peccatum Adami fuit peccatum commissionis contra præceptum negativum non edendi de ligno vetito, aut non superbiendi: Sed peccatum commissionis in positivo consistit, ut supra fuscè ostendimus: Ergo & peccatum Adami.

Respondeo distinguendo Majorem: peccatum nostrum originale debet esse ejusdem speciei cum peccato Adami, habituali concedo, actuali nego. Similiter distinguo Minorem: peccatum Adami actuale consistebat in positivo, concedo Minorem: peccatum habituale, nego Minorem, & Consequentiam. In Adamo igitur duplex fuit peccati, unum actuale, quòd fuit actus superbiæ, inobedientiæ, aurgulæ, à quo ipse Adamus dictus est peccans, & nos, prout eramus in illo, dicimur in eo peccasse: aliud verò habituale, quòd fuit terminus talis actus, denominavitque Adamum peccatorem. Primum quidem fuit positivum, sicut cætera peccata actualia; quoad secundum verò, non fuit pro formali, nisi privatio gratiæ vel originalis justitiæ, ut patèbit ex dicendis disputatione sequenti, ubi ostendemus peccatum habituale in privatione gratiæ sanctificantis consistere. Unde quia peccatum nostrum originale non se habet per modum actus, sed per modum termini, ut antea declaravimus, neque ab eo dicimur peccantes, sed peccatores, æquiparandum & assimilandum

K k k

potius

potius est peccato habituali Adami, consistenti in privatione, quam peccato ejus actuali, importanti de formalialiquid positivum.

136. In tabis : Peccatum habituale Adami erat ejusdem speciei cum actuali, aliis tranſa. e. o actu non manſiſſet idem peccatum ſecundum ſpeciem: Ergo ſi peccatum actuale Adami conſiſtebat in positivo, idem dicendum erit de habitu-ali; ſubindeque de peccato originali quod in nos tranſtunditur, cum illud, ut jam dicebamus, peccato habituali Adami aſſimuletur.

137. Reſpondeo diſtinguendo Antecedens : erat ejusdem ſpeciei in genere moris, concedo Antecedens in eſſe phyſico, nego Antecedens, & Conſequentiam. Explicatur ſolutio exemplo peccati commiſſionis & omiſſionis. Licet enim peccata commiſſionis & omiſſionis ex eodem motivo procedentia, ſint ejusdem ſpeciei in eſſe moris, ut ſupra oſtendimus; quia tamen phyſicè aut metaphyſicè loquendo pluſquam ſpecie inter ſe differunt, hujusmodi convenientia ſpecifica in eſſe moris, non impedit quòd unum ſit poſitivum, & aliud privativum. Ita ſimiliter, quamvis peccatum originale, & peccatum actuale Adæ, & univerſaliter peccatum habituale & actuale ex eo relinquitur, ſint ejusdem ſpeciei in eſſe morali, & prudenti æſtimatione hominum, tum quia habituale, cum ſit terminus actualis, receditur ad illud; tum etiam quia ſunt contra eandem legem, & ex eodem motivo procedunt; hoc tamen non obſtat quòminus in eſſe phyſico ſpecie & pluſquam ſpecie inter ſe differant, & unum in positivo, aliud in privativo conſiſtat.

S. VII.

Solvitur difficile argumentum.

138. **O**BJICES ultimò : Privatio juſtitie originalis eſt pœna peccati originalis : Ergo in tali privatione nequit eſſentia culpæ originalis conſiſtere. Antecedens expreſſè docetur à S. Thoma infra quæſt. 8. c. art. 5. ubi ait: *Subtractio originalis juſtitie habet rationem pœnae, ſicut etiam subtractio gratie.* Item qu. 5. de malo art. 1. ſic concludit: *Conveniens pœna peccati originalis eſt subtractio gratie, & per conſequentem viſionem divinam, ad quam homo per gratiam ordinatur.* Ratio etiam id ſuadet : nihil enim eſt magis commune & decantatum, quam quòd juſtitia originalis Adami & ejus poſteris ablata ſit in pœnam peccati. Conſequentia verò probatur : Pœna ſupponit in ſubjecto culpam, cum idcirco pœna inducatur, quia ſubjectum eſt illà dignum ratione culpæ: item pœna eſt à Deo, utpote ſimpliciter bona, & ſecundum ordinem divinæ juſtitie & ſapientie, non verò culpa, cum ſit mala moraliter : Ergo ſi privatio juſtitie originalis ſit pœna peccati originalis, non poteſt eſſe ipſa culpa originalis formaliter, ſeu ratio formalis conſtitutiva illius.

139. Hoc argumentum valde torquet & exercet Theologorum ingenia, unde ut ab illo ſe expediant, varias ſolutiones & dicendi modos excogitarunt. In primis aliqui negant abſolutè Antecedens, & dicunt privationem juſtitie originalis eſſe duntaxat effectum peccati originalis, non verò pœnam illius.

Sed hæc ſolutio diſplicet : Primò quia manifeſte repugnat doctrinæ D. Thomæ locis citatis. Secundò, quia ſuppoſito quòd Deus ſtatuert conferre hominibus juſtitiam originalem, illoſ-

A que ad ordinem ſupernaturalem per gratiam evehere, non poteſt illis juſtitiam vel gratiam auferre, niſi in pœnam alijus peccati; ſicut ſuppoſito quòd alicui gratiam contulerit; non poteſt ſuſpendere concurſum ipſam conſervantem, niſi propter indignitatem ſubjecti ratione culpæ. Ergo quòd Deus juſtitiam originalem vel gratiam non conferat, pœna eſt alicujus peccati. Tertio, Non eſſe gratiæ vel juſtitie originalis in parvulis, eſt illis diſconveniens & malum, & aliunde eſt à Deo : Ergo obtinet rationem pœnæ; omne namque malum quòd eſt à Deo, cum prout ſic culpa eſſe non poſſit, neceſſariò habet rationem pœnæ. Denique, dato, & non conſeſſo, quòd privatio gratiæ aut juſtitie originalis ſit effectus, & non pœna originalis peccati, non ſolvitur difficultas argumenti propoſiti; cum effectus culpæ non minus eam præſupponat, quam pœna illi debita Unde

Reſpondent alii, privationem gratiæ aut juſtitie originalis in parvulis eſſe pœnam, non quidem culpæ originalis ipſis intrinſeca, cum ſit eà poſterior, ſed peccati originalis originantis, nempe peccati actualis, quò Adamus in perſona omnium deliquit; unde tale peccatum præſupponit, & non conſtituit. Ita Vazquez hic diſp. 132. c. 10.

Sed hæc etiam ſolutio communiter rejicitur, quia negari non debet eſſe intrinſeca in pœnis peccato originali infectis pœnæ condignitatem; non enim propter ſolum peccatum actuale, quòd Adamus commiſit, ſed etiam propter originale, quòd ad eos traduxit, excluduntur à regno Dei, & privantur gratiæ & originali juſtitia; quamvis hujusmodi pœnæ utriusque peccato diverſimodè correfpondeant, peccato ſcilicet actuali Adæ tanquam demerito, peccato verò originali ſicut termino ejusdem peccati actualis, in quo ipſius demeritum virtualiter permanet.

His ergo ſolutionibus rejectis, dicendum eſt, privationem juſtitie originalis, quantum ad primarium ejus effectum, qui eſt ſubjicere mentem Deo ut ultimo fini, non eſſe pœnam peccati originalis, ſed potiùs rationem formalem conſtitutivam illius; quantum verò ad alios effectus ſecundarios, qui ſunt ſubjecto corporis ad animam, & appetitus inferioris ad ſuperiorem, eſſe illius pœnam, ex privatione enim horum effectuum juſtitie originalis, oriuntur in homine concupiſcentia, fomes peccati, neceſſitas moriendi, morbi, & aliæ hujus vitæ pœnalitates, quæ ſunt pœnæ peccati originalis, & effectus illius. Vel ut dicunt Salamancaſes : privatio gratiæ ſeu juſtitie originalis poteſt conſiderari dupliciter; primò in quantum eſt mala Deo & tollit ſubjectionem ipſi debitam; ſecundò ut eſt mala homini, & quatenus tollit perfectionem ipſi promiſſam & debitam, illumque in ſeipſo perſequentem : quemadmodum ipſa gratia ſanctificans, quæ tali privationi opponitur, poteſt conſiderari vel ut eſt bonum hominis, & quædam forma dans ejus animæ maximam perfectionem, ſcilicet participationem divinæ naturæ, quæ redditur in ſeipſa bona, ſancta, perfecta, & veluti dei-formis, vel ut eſt bonum Dei, & quatenus animam Deo ut ſponſo tradit, & ut ultimo fini ſubjicit. Si privatio gratiæ aut juſtitie originalis primo modo ſpectetur, habet rationem culpæ, cum ſit averſio moralis & volutaria à Deo ut fine ultimo: ſi ſecundo modo, habet rationem pœnæ, cum ſit mala & diſconveniens homini, & à Deo ordinata contra deordinationem & deformitatem culpæ.

Nec obstat quod illæ formalitates non realiter, sed virtualiter tantum inter se distinguantur; quia ut ait D. Thomas qu. 1. de malo art. 4. ad 1. *idem secundum diversa potest esse culpa & pœna, non tamen secundum idem.*

Dices primò: Culpa non est à Deo: Sed privatio justitiæ originalis, ut subjiciens mentem Deo ut ultimo fini, ab ipso causatur: Ergo non habet rationem culpæ. Minor probatur: Justitia originalis, ut subjiciens mentem hominis Deo ut ultimo fini, est habitus pendens à Deo in fieri & conservari: Ergo carentia illius est à Deo subtrahente auxilium, quo producat vel conservetur.

Respondeo quod quamvis carentia justitiæ originalis ut subjiciens mentem Deo, physice sumpta, seu ut proveniens ex subtractione auxilii divini, sit à Deo, quia sub hac ratione est tantum pœna, cum propter culpam Deus subtrahat tale auxilium; carentia tamen justitiæ originalis ut subjiciens mentem Deo, moraliter spectata, & ut volita voluntate capitis, sub qua tantum ratione potest dici culpa, non est à Deo, quia ut voluntaria sequitur ad actum voluntatis Adami, non prout ille actus erat à Deo efficiente, sed in quantum erat à voluntate Adæ deficiente.

Si dicas secundo, pœnam debere præsupponere culpam: respondetur quod etiam privatio physica justitiæ originalis, quæ est pœna peccati originalis, præsupponit eandem privationem ut voluntariam, sub qua formalitate habet rationem culpæ: prius enim est nostro modo intelligendi privationem illam voluntariam esse voluntate nostri capitis, quam illam infligi à Deo; idèo namque Deus nobis nascentibus subtrahit auxilium justitiæ originalis productivum, quia voluntate primi parentis voluimus justitiæ originali privari.

Ex his interres, ad rectè concipiendum totum culpæ originalis processum, quatuor esse distinguenda signa seu instantia rationis. In primis enim concipere debemus puerum sub debito habendi gratiam ex pacto in paradiso inito inter Deum & Adamum. Deinde intelligere debemus, peccatum Adami respicere hunc puerum tanquam membrum ipsius Adami, & causare in ipso aversionem voluntariam à Deo ut ultimo fine, seu voluntariam privationem subjectionis debitæ ipsi Deo, in qua originalis culpa formaliter consistit. Tertiò intelligendus est idem puer, ratione utriusque peccati, tum Adami, tum proprii, indignus ut Deus ipsi gratiam promissam conferat, subindeque dignus ut denegetur ei ipsa gratia, quatenus est bona eidem puero, ordinaturque ad illum perficiendum. Denique intelligere debemus, Deum, utroque peccato ad punitionem pueri provocatum, denegare suum concursum collativum gratiæ, & hac denegatione causare ipsius gratiæ privationem, non prout hæc privatio tollit subjectionem debitam Deo, sed ut tollit perfectionem promissam & debitam puero, illumque in seipso perficientem, quo pacto talis privatio habet rationem pœnæ.

Dices: In illo secundo instanti, seu signo rationis, in quo intelligimus peccatum actuale Adami causare in puero privationem subjectionis ad Deum, etiam intelligimus Deum ut negantem concursum collativum gratiæ, atque idèo ut punientem puerum per talem negationem; aliàs deberemus tunc concipere Deum gratiam infundentem: Ergo tam tunc concipimus pue-

Tom. III.

rum affici privatione gratiæ ut pœnâ, quam affici privatione illius ut culpâ.

Respondeo in tali signo nihil concipi de Deo, sed ab eo præcindi; unde neque concipimus illum ut negantem concursum gratiæ, neque ut illum influentem, sed solum concipimus id quod ex parte pueri se tenet, & quod ex peccato Adami accipit; quod verò propter hoc Deus denegat gratiam, & hac denegatione seu privatione puerum puniat, pertinet ad signa sequentia.

ARTICULUS VI.

In quo subiectetur originale peccatum?

§. I.

Quorundam præmissis difficultas resolvitur.

NOTANDUM primò, quod aliquid potest esse in alio tripliciter: vel sicut in causa principali, ut filius in patre: vel sicut in causa instrumentali, ut filius in semine patris: vel sicut forma in subiecto, ut albedo in pariete, aut cæcitas in oculo, eo modo quo privatio dicitur habere subiectum.

Notandum secundo, peccatum originale posse considerari dupliciter, nempe formaliter & quoad essentiam culpæ, seu quantum ad malitiam primariam & constitutivam; & effectivè quantum ad proprietates, & effectus ex ipso derivatos, qui in ipso de materiali & secundariò importantur. His præmissis.

Dico primò, peccatum originale esse in Adamo sicut in causa principali, & in semine sicut in causa instrumentali. Ita D. Thomas hic qu. 83. art. 1. in corp. ubi sic ait: *Peccatum originale omnium hominum fuit quidem in ipso Adam sicut in prima causa principali, secundum illud Apostoli ad Roman. 5. In quo omnes peccaverunt. In semine autem corporali est peccatum originale sicut in causa instrumentali, eo quod per virtutem activam seminis traducitur peccatum originale in prolem simul cum natura humana.* Ex quibus sufficienter probata manet nostra conclusio. Unde

Dico secundo, peccatum originale prius & immediatius recipi in essentia animæ, quam in ejus potentis; imò si quoad essentiam & rationem formalem culpæ consideretur, recipi in sola essentia animæ; in potentis verò solum ratione proprietatum; vel effectuum ex ipso procedentium inveniri.

Prima pars est D. Thomæ qu. 4. de malo art. 4 & hic qu. 83. art. 2. ubi eam duplici ratione demonstrat. Prima quam habet in corpore, sic potest proponi. Peccatum originale per originem seu generationem ex Adamo traducitur in posteros: Sed origo seu generatio prius attingit animam ut terminum, quam potentias illius; Ergo prius hoc peccatum inhaeret animæ, quam ejus potentis.

Hæc ratio D. Thomæ displicet Vazquezio: Tum quia anima rationalis, cum non educatur è sinu materiæ, sed à Deo immediatè procedat, non est terminus generationis, sed creationis. Tum etiam, quia si peccatum originale, eo quod per generationem traducatur, deberet esse prius in eo quod immediatè generationem terminat, sequeretur illud immediatè recipi in toto composito: hoc enim, & non anima, immediatè per generationem attingitur.

Kkk ij

Sed

153

Sed hæc frivola sunt, & vim rationis D. Thomæ non infirmant, sed confirmant. Ad primum enim facile responderetur, quod quamvis anima non terminet generationem ut terminus per illam productus, eam tamen terminat ut terminus per illam corpori unitus, aliàs homo non generaret hominem, si suâ actione nec effective, nec unitive animam rationalem attingeret.

Ad secundum dicatur, D. Thomam non fecisse comparationem inter primò & secundò terminans generationem absolute, sed inter subiecta quæ culpæ capacia sunt; & quia compositum secundum se totum non est capax culpæ, sed secundum partem principalem, quæ est anima rationalis, ut probavit art. 1. ubi carnem excludit à contractione culpæ originalis secundum essentiam culpæ, ratio adducta probat peccatum originale recipi immediate in essentia animæ, non verò in toto composito, vel in potentiis ejus. Unde sic proponi & illustrari potest ratio D. Thomæ. Inter partes hominis, quæ sunt culpæ capaces, illud prius recipit in se culpam originalem, quod prius per generationem corpori unitur: Sed prius unitur corpori per generationem anima rationalis secundum essentiam, quam secundum potentias; cum inter corpus & animam nulla mediet potentia, inter potentias autem & corpus mediet anima ut subiectum & principium potentiarum: Ergo culpa originalis prius & immediatius recipitur in essentia animæ, quam in ejus potentiis.

154

Confirmatur: Parvulus qui concipitur, prius naturâ intelligitur habere animam quam potentias: Sed in illo priori anima est infecta peccato originali, cum sit actu pars filii Adæ; unde si de potentia absoluta ab essentia animæ potentia non resultarent, ille parvulus non propterea à culpa originali esset immunis, sed eo ipso quod per generationem fieret membrum Adæ, tali peccato inficeretur: Ergo prius naturâ peccatum originale recipitur in essentia animæ, quam in ejus potentiis.

155

Secunda ratio D. Thomæ sumitur ex resp. ad 2. & sic potest formari. Idem est subiectum privationis, & formæ quâ privat, nam v. g. cæcitas est in oculo, in quo subiectatur potentia visiva: Sed anima est immediatum subiectum formæ, quâ privat peccatum originale, nimirum originalis iustitiæ: Ergo & peccati originalis. Minor probatur: nam ut ibidem ait S. Doctor, *Originalis iustitia pertinebat primordialiter ad essentiam anime, erat enim donum divinitus datum humane nature, quam per prius respicit essentia anime quam potentia.* Adde quod iustitia originalis, ut supra dicebamus, essentialiter & in recto gratiam sanctificantem importabat: Sed gratia sanctificans in essentia animæ immediatè recipitur: Ergo & originalis iustitia.

156

Ex quo probata manet secunda pars conclusionis: Nam gratia habitualis secundum suam essentiam solum in anima residet, in potentiis autem secundum proprietates & virtutes ab ipsa dimanantes existit: Ergo pariter essentia culpæ originalis in essentia animæ recipitur; in potentiis autem, ratione proprietatum, vel effectuum ex ipsa procedentium invenitur.

157

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio Quamvis in justificatione infundantur gratia & dona, ut per illam anima exornetur, & per hæc eleventur potentia; essentia tamen formæ justificantis in gratia habituali animam exornante

adaquatè consistit; aliàs forma nos justificans non esset una, sed multiplex, contra id quod definit Tridentinum sess. 6. cap. 7. ubi ait quod *unica causa formalis nostre justificationis est iustitia Dei, non quâ ipse iustus est, sed quâ nos iustos facit etc.* Ergo pariter, quamvis anima & potentia inficiantur per culpam originalem, essentia tamen illius adquatè in animæ infectione consistit; infectiones autem seu deordinationes potentiarum, secundariò tantum ad illam veluti ejus proprietates pertinent.

§. II.

Solvuntur obiectiones.

OBJICIES primò contra primam partem hujus conclusionis, cum Scoto in 2. dist. 32. Anima secundum se non est susceptiva culpæ, sed solum mediâ voluntate: Ergo culpa originalis prius & immediatius non recipitur in essentia animæ, quam in ejus potentiis. Consequentia manifesta est, Antecedens probatur: tum quia omne peccatum essentialiter est voluntarium: tum etiam quia dicit deformatem à lege, quæ non potest inesse animæ, nisi mediâ voluntate, cum non nisi illâ mediante, legis obligationi subesse possit.

Respondeo cum Cajetano, Antecedens esse verum de culpa actuali, non autem de habituali: cum enim anima secundum suam essentiam rationalis & spiritalis sit, & radix omnium actuum moralium, bonorum & malorum, non est cur ex hac parte repugnet illi esse immediatum subiectum alicujus quod sit moraliter malum: unde si est aliquid peccatum, quod in ipsa non possit immediatè subiectari, provenit non ex eo quod est culpa seu malitia moralis, sed ex eo quod est operatio, & idè oblatâ ratione operationis à culpa, sicut aufertur in peccato habituali, sive originali, sive personali, nihil obstat quominus culpa immediatè subiectetur in essentia animæ. Ad primâ probationem in contrarium, dicendum est peccatum habituale esse voluntarium per modum termini, non per modum actus: licet autem id quod est voluntarium terminative, debeat animæ competere mediâ voluntate propriâ, vel capitis, ut causa efficiente, non tamen mediâ voluntate concurrente in ratione subiecti. Ad secundam probationem eadem distinctione utendum est: quando enim dicitur quod deformatem à lege habitualiter permanens post peccatum, non inest animæ nisi mediâ voluntate, hoc falsum est, si sensus sit nõ inesse nisi mediâ voluntate concurrente in ratione subiecti; verum autem, si intelligatur eam non in esse nisi mediâ voluntate ut causâ efficiente; ex eo enim quod voluntas deviet à divina lege per suum actum, resultat prædicta deformatem in anima permanens habitualiter.

D Objicies secundò: Ex D. Thoma hic qu. 82. art. 3. *Privatio originalis iustitiæ, per quam voluntas subdebat Deo, est formale in peccato originali.* Sed privatio iustitiæ originalis, ut subicientis voluntatem Deo, residet in voluntate: Ergo peccatum originale, quantum ad formale, in voluntate residet, non verò in essentia animæ.

E Respondeo D. Thomam non loqui hic de subiectione formali voluntatis ad Deum ut ultimum finem, quæ est à charitate, sed de subiectione

jectionis primaria & radicali, quæ est à gratia sanctificante, existente in essentia animæ, indeque medio habitu charitatis influente voluntati rectitudinem, quæ illam Deo ut ultimo fini subjicit. Unde ibidem observat Cajetanus, D. Thomam nunquam dixisse, quod formale peccati originalis sit privatio rectitudinis aut subjectionis voluntatis, sed dixit esse privationem originalis iustitiæ, per quam voluntas subdebatur Deo, ut insinuaret talem locutionem transitivam esse, & se loqui de subjectione causalit & radicali voluntatis, quæ est à gratia sanctificante, non vero de proxima & formali, quæ est ab habitu charitatis: quapropter in aliis locis supra adductis, S. Doctor, loco voluntatis, ponit mentem, quæ B primario dicit ipsam animam.

ARTICULUS VII.

An pueri cum solo originali decedentes subeant pœnam gehennæ & combustionis æternæ, vel saltem aliquam ex pœna damni tristitiam patiantur?

S. I.

Præmittitur quod apud omnes est certum, & referuntur sententia.

CERTUM & indubitatum est apud Catholicos, infantes decedentes sine baptismo, & cum solo originali peccato ex hac vita migrantes, pœnam damni, consistente in carentia visionis intuitivæ Dei, de facto puniri. Id enim aperte ex Scriptura colligitur; Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei: Et 1. ad Corinth. 2. Sicut in Adam omnes moriuntur, ita in Christo omnes vivificabuntur: id est, nemo à morte contracta per Adam liberatur, nisi Christo ut capiti uniatur; quæ unio non fit nisi per baptismum, per quem Christo incorporamur, & membra ejus efficiamur. Idem definit Synodus Palæstina, seu Diospolitana, ut testatur S. August. lib. de gestis Pelagii cap. 8. & Epist. 106. Synodus etiam Carthaginensis & Milevitana apud eundem Epist. 90. & 92. & Tridentinum sess. 5. in decreto de peccato originali can. 4. & 5. Favent etiam SS. Patres, illi præcipue qui restiterunt hæresi Pelagianæ, cujus unum ex præcipuis dogmatibus hoc erat: Infantes, tamen si non baptizati, vitam æternam habent. Denique id ratio suadet: Nam sine gratia gratum faciente nemo potest videre Deum: Atqui parvuli cum peccato originali decedentes, gratiæ gratum faciente præditi non sunt, sed eà in pœnam talis peccati privantur: Ergo puniuntur pœnâ damni, in carentia visionis intuitivæ Dei consistente. Minor est certa, Major probatur. Visio Dei est actus supernaturalis perfectus, imò & omnium perfectissimus: Sed actus supernaturalis non potest, conaturaliter, saltem, elici sine natura ejusdem ordinis, ut in tractatu de gratia ostendimus: Ergo sine gratia gratum faciente, quæ est natura ordinis supernaturalis, & quæ in illo ordine gerit vices substantiæ, & principii radicalis actuum supernaturalium, nemo potest videre Deum.

In hoc, ut dixi, conveniunt omnes Catholici

A contra Pelagianos, Sed difficultas est & controversia inter Theologos, an parvuli cum solo originali peccato decedentes, præter pœnam illam damni, in carentia visionis Dei consistentem, pœnam aliquam sensus patiantur, aut saltem an ipsa pœna damni, quam patiuntur, sit illis causa alicujus mœstitiæ vel doloris? In cuius difficultatis resolutione quatuor invenio diversas Authorum sententias.

Prima asserit parvulos decedentes sine baptismo, & cum solo peccato originali ex hac vita migrantes, non solum in perpetuum Dei visionem privari, sed etiam pœnâ ignis æterni puniri, minustamen quàm adultos damnatos, eò quòd leviori culpâ adstringantur. Ita docent Gregorius Ariminensis in 2. dist. 30. & 31. Driedo lib. 1. de gratia & lib. arbit. tract. 3. cap. 2. & probabile reputat Albertus magnus in summa tract. 18. Pro hac etiam sententia acriter pugnat Florentius Conrius Minorita, in tractatu edito ad calcem libri Jansenii, De statu parvulorum sine baptismo decedentium ex hac vita, secundum mentem B. Augustini, & ab eodem Jansenio approbato atque laudato lib. 2. de statu naturæ lapsæ cap. 25. in fine. Quo in tractatu contendit Author ille, oppositam sententiam, quàm à quingentis fere annis omnes fere amplectuntur Theologi, esse Pelagianam, & peccatum originale penitus evacuare.

Secunda docet parvulos in peccato originali decedentes, nullâ quidem pœnâ sensus fore plestendos, aliquam tamen tristitiam de amissione suæ beatitudinis habituros, quæ tristitia pertinet ad ipsam pœnam damni. Hanc tenent Abulensis super cap. 25. Matth. qu. 66. & 671. Bellarminus tomo 1. lib. 6. de amissione gratiæ & statu peccati, cap. 6 & 7. Valentia tomo 2. disp. 6. qu. 17. puncto 4. & probabilem censent Soto, Zumel, Curiel, & alii

Tertia existimat quòd illi parvuli privantur quidem in pœnam peccati originalis beatitudine supernaturali, in clara Dei visione consistente, non tamen beatitudine naturali, sita in cognitione & dilectione Dei ut Authoris naturæ; & addit quod post diem iudicii illi super faciem terræ veluti in paradiso quodam terrestri habitabunt, pleni sapientiâ, & virtutibus moralibus instructi, & quod Angelorum consortio, ac visitationibus, ex quibus magnum percipient solatium, sæpè fruuntur. Ita Catharinus libro de statu parvulorum decedentium sine baptismo, Albertus Campensis controv. 1. de peccato originali proxime ad finem, Hieronymus Savanarola in libro de triumpho crucis. Eamque sententiam probabilem putant Salmeron in cap. 5. ad Roman. disput. 48. Salas, & alii ex Recentioribus.

Ultima & vera sententia defendit parvulos in peccato originali decedentes, pœnâ quidem damni, in carentia notitiæ intuitivæ Dei, naturalisque beatitudinis consistente, puniri; non tamen pœnâ sensus, aut interiore dolore seu tristitia, ex carentia boni amissi causata. Hanc quoad omnes partes tenent communiter Scholastici cum Magistro in 2. dist. 33. & D. Thoma ibidem qu. 1. art. 1. & 2. ad Annibal. dist. 34. qu. unic. art. 4. & qu. 5. de malo art. 2. Unde sit

§. II.

Prima sententia reuincitur testimonio Scripturae & Sanctorum Patrum.

Dico primò: Parvuli cum solo originali decedentes non subibunt pœnam gehennæ, & combustionis æternæ.

168. Probatum primò ex Scriptura: dicitur enim Apocal. 18. de Babylone mittenda in stagnum ignis: *Quantum se glorificavit, & in deliciis fuit, tantum date illis tormentum & cruciatum*: Sed parvuli nunquam se glorificaverunt, nec deliciis vixerunt: Ergo non pertinent ad Babylonem, quæ sola mittenda est in stagnum ignis. Item Marci 9. de his, de quibus dicitur, *ignis eorum non extinguetur*, dicitur quoque quod *vermis eorum non moritur*: Ergo non torquetur eos ignis, quos non torquetur vermis, seu remorsus conscientia: At parvuli, qui nunquam peccaverunt, nihil habent quod eorum conscientiam remordeat: Ergo nec eos torquetur ignis.

169. Probatum secundò ex Innocentio III. in cap. Maiorem extra de baptismo & ejus effectu, ubi dicitur, quod *pœna originalis peccati est carentia visionis Dei; actualis verò peccati pœna, gehenna perpetuæ cruciatus*: Prior autem pars videtur omnino intelligenda de carentia visionis Dei cum exclusione cruciatus gehennæ; alias eadem pœnæ corresponderent peccato originali, quæ actuali. Eodem modo pœnam peccati originalis à pœnis actualibus distinguere videtur Eugenius IV. in litteris unionis Græcorum, cum definit *Illorum animas, qui in actuali mortali peccato vel solo originali decedunt, descendere mox in infernum, pœnis tamen disparibus puniendas, disparibus scilicet, pro disparitate peccatorum*, ita ut qui in peccato mortali actuali decedunt, puniantur carentiâ divinæ visionis, atque insuper pœnis sensibilibus ignis & aliorum suppliciorum, secundum illud Psal. 10. *Pluet super peccatores laqueos: ignis, & sulphur, & spiritus procellarum pars calicis eorum*; illi verò qui in solo originali decedunt, non patiuntur pœnam aliquam sensibilem, sed solam pœnam damni, videlicet carentiam divinæ visionis: non enim intelligi potest de disparitate pœnarum secundum intensiorem; quia sic etiam peccata actualia pœnis disparibus puniuntur.

170. Nec te movere debet quod Pontifex ait, animas parvulorum, qui cum solo originali decedunt, in infernum descendere: nomine enim inferni exprimitur limbus infantium, sicut & limbus Sanctorum Patrum ante Passionem Christi defunctorum, juxta illud Genes. 37. quod Jacob mortem filii sui Joseph deplorans agebat: *Descendam ad filium meum lugens in infernum*. Unde S. Thomas in 3. dist. 22. qu. 1. art. 1. in responsione ad 2. quæstionem, sive ad 1. quæstionem. ait: *quod quadruplex est infernus damnatorum, unus in quo sunt tenebræ & quantum ad carentiam divinæ visionis, & quantum ad carentiam gratiæ, & est ibi pœna sensibilis, & hic infernus est locus damnatorum. Alius est infernus supra istum, in quo sunt tenebræ, & propter carentiam divinæ visionis, & propter carentiam gratiæ: sed non est ibi pœna sensibilis; & dicitur limbus puerorum. Alius supra hunc est, in quo sunt tenebræ quantum ad carentiam divinæ visionis, sed non quantum ad carentiam gratiæ: sed est ibi pœna sensus, & dicitur*

A purgatorium. Alius magis supra est, in quo est tenebra quantum ad carentiam divinæ visionis, sed non quantum ad carentiam gratiæ, neque est ibi pœna sensibilis; & hic est infernus Sanctorum Patrum.

Probatum tertio conclusio ex SS. Patribus, qui aperte favent nostræ sententiæ. In primis enim Gregorius Nazianzenus (cujus, Augustino ipso teste, tanta fuit autoritas, ut quod ipse dicit, tota Ecclesia censenda sit ipsius ore pronuntiat) orat. 40. in sanctum lavacrum, ait parvulos decedentes sine baptismo, nec gloriam nec supplicia habituros. Quod testimonium adeò clarum est, ut Nicetas, antiquus ejus commentator, in hanc orationem dicat *Nazianzeni verbis manifestum esse, quod hœusmodi infantes nullis pœnis torquebuntur*.

B Deinde Author commentarii in Epist. Pauli, qui inscribitur nomine Ambrosii, exponens illud ad Roman. 5. *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, sic habet: Mors autem dissolutio corporis est, cum anima separatur à corpore. Est & alia mors, que secunda dicitur, in gehenna, quam non peccato Ada patimur, sed eius occasione propriis peccatis acquiritur*. Ubi particula, quam, refertur ad vocem, *gehenna*, proximè antecedentem, sensusque est, *gehennam sive cruciatum ignis æterni non incurri visiolius originalis peccati, sed proprio cuiusque peccato*. Nomen enim gehenna in Scriptura cruciatum illum significat, defumiturque ex Hebræo *Gehennon*, id est vallis Ennom, in qua valle filii Israel faciebant filios suos transfire per ignem, id est comburi in manibus Idoli, tubis interim & tympanis perstreperantibus, ne parentes eorum ejulatus audirent. Unde Jerem. 7. Dominus ait: *Edificaverunt excelsam Topeth, quæ est in valle filii Ennom, ut incenderent filios suos & filias suas igni &c.*

C Nec vim hujus testimonii effugit Contius, respondens Auctorem illius commentarii fuisse Pelagium, & peccatum originale cum illo negasse. Nam hic Author scripsit priusquam Pelagii hæresis nasceretur: siquidem explicans hæc verba 1. ad Timoth. 3. *In domo Dei, quæ est Ecclesia, sic ait: Est quidem mundus totus domus Dei, sed Dei domus specialis est Ecclesia, cuius hodie restor est Damasus*: Sed Damasus fuit tertius summus Pontifex ante Innocentium I. sub cuius pontificatu hæresis Pelagii cepit: Ergo non potest ille Author Pelagianus esse, & ad hæreticæ erroris Pelagii, nec etiam peccatum originale negavit, cum teste Augustino lib. de peccat. meritis & remiss. nullus ante Pelagium evacuaverit vim peccati originalis, seu illud negaverit.

D His adjungi potest Gregorius Nissenus, qui in oratione de infantibus, qui immaturâ morte abripiuntur, habet hæc verba: *Immatura morte infantium demonstrat neque in doloribus & mæstia faturos esse eos qui sic vivere desierunt*. Sed si illi pœnam gehennæ & combustionis æternæ subirent, essent in doloribus & mæstia: Ergo &c. Addi potest Chrysostomus in Panoplia Euthimii, quæ contexta est serm. ex solis sententiis Chrysostomi: nam lib. 2. cap. 22. disertè asseritur, infantes mortuos sine baptismo non esse cruciandos pœnâ ignis. Denique D. Bernardus serm. 3. de resurrect. ait: *Tolle propriam voluntatem, & non eris infernus, nihil ardebit in inferno præter propriam voluntatem*.

Atqui infantes eam nunquam habuerunt, cum peccatum originale non sit eis voluntarium voluntate propria, sed tantum aliena: Ergo non ardebunt in inferno.

Ex his sanctorum Patrum testimoniis, & unanimiter Theologorum Scholasticorum consensu, hoc argumentum efficax in favorem nostrae sententiae potest deduci. Damnatio infantium ad ignem aeternum, tam repugnans videtur clementiae Dei, & rationi, ut non sit asserenda, nisi evidenter ex divina traditione habeatur: Sed nullam fuisse talem traditionem manifeste ostendunt testimonia Innocentii III. Eugenii IV. Nazianzeni, Nisseni, Chrysostomi, & Bernardi jam adducta, nec non unanimes ferè consensus Theologorum Scholasticorum, qui à quingentis circiter annis scripserunt: Ergo &c.

§. III.

Rationes Theologicae expenduntur.

NON desunt etiam rationes Theologicae, quibus nostrae conclusionis veritas suadetur. Prima & praecipua, quam D. Thomas loci citatis insinuat, potest sic proponi. Poena debet proportionari culpa: Sed poena sensus non est proportionata culpa originali: Ergo culpa originalis non punitur poena sensus. Major patet, Minor probatur primò: quia poena sensus contingit per passionem hujus particularis personae; peccatum autem originale non est per voluntatem personae, sed per voluntatem naturae: Atqui puniri per passionem personalem, non est proportionatum cum hoc quod est peccasse voluntate naturae, & non personae: Ergo poena sensus non est proportionata culpa originali.

Secundo, Poena sensus correspondet peccato secundum conversionem ad bonum commutabile; licet enim talis poena etiam aversioni in peccato personali reperta debeatur, hoc tamen provenit ex eo quod talis aversio non est pura aversio, sed aliquid conversionis participat, quia est voluntaria per actum propriae voluntatis, & ratione hujus participationis debetur illi poena sensus: Sed in peccato originali non est conversio ad bonum commutabile etiam per participationem, cum tale peccatum non sit voluntarium per actum propriae voluntatis, sed solum per voluntatem capitis: Ergo poena sensus non est proportionata culpa originali.

Probatur tertio: Poena sensus correspondet culpa pro delectatione quam causat, juxta illud Apocal. 18. *Quantum glorificat se, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum*: Sed in culpa originali nulla delectatio invenitur: Ergo poena sensus non respondet originali peccato, nec habet proportionem cum illo.

Secunda ratio asseritur è D. Thoma qu. 5. de malo art. 2. ubi sic dicitur. Ad ea quae sunt naturae suae propria unaquaque persona per se ipsam immediate ordinatur, non vero ad ea quae sunt supra ejus naturam, unde nihil est absurdum, si aliquis patiatur detrimentum in his quae sunt supra naturam, propter peccatum quod non commisit; sed non esset justum quod illud pateretur in his quae sunt naturae suae propria, propter peccatum alterius: Atqui gratia & visio Dei sunt supra naturam humanam; bona autem dispositio & habitudo naturae est

aliquid ipsi proprium, & connaturaliter debitum: Ergo licet justum & rationale sit, posteros Adae privari gratia & visione beatifica in poenam originalis peccati, quamvis non sit propria cujusque voluntate commissum; injustum tamen & irrationabile videtur, eos combustione ignis aeterni, quae integritati naturae, & bonae ejus habitudini opponitur, propter illud peccatum puniri.

Tertia ratio: illa culpa quae non reddit vituperito & increpatione dignum, à fortiori non reddit dignum poena aliqua sensibili & positiva; cum haec acerbior & durior sit: Sed per originale peccatum nemo fit dignus reprehensione & vituperio: Ergo nec poena sensibili & positiva, seu cruciati ignis aeterni. Major patet: Minor probatur ex Augustino lib. de duabus animabus cap. 11. ubi aperte docet, eum qui non fecit quod facere non poterat, non esse reprehensione ullà dignum, & subdit hoc ita esse cuilibet notum & pervium, *ut illud decantent & in montibus pastores, & in theatris poetae, & indocti in circulis, & docti in bibliothecis, & magistri in scholis, & Antistites in sacris locis, & in orbe terrarum genus humanum*: At infantes ita contraxerunt peccatum originale, ut non potuerint non contrahere: Ergo ex Augustino nullà increpatione & reprehensione sunt digni. Unde inauditum est in Ecclesia, quemquam argui quod nascendo contraxerit peccatum originale.

Quarta ratio: Ecclesia in imponenda poena peccatis debita, imitatur ordinem & modum praescriptum à divina justitia in punitione delictorum: Sed Ecclesia nullam poenam positivam imponit pro peccato originali; Ergo nec divina justitia ullam sensibilem poenam pro tali peccato taxavit.

§. IV.

Praecipuae objectiones solvuntur.

OBICIUNT in primis Adversarii: Parvulis in extremo judicio dicitur illud Matth. 25. *Ite maledicti in ignem aeternum*: Sed nomine ignis poena sensus intelligitur: Ergo illam parvuli sustinebunt.

Confirmatur primò: Apocal. 20. dicitur: *Vidi Thronum magnum & candidum, & sedentem super eum; & vidi mortuos magnos & pusillos, stantes in conspectu throni, & libri aperti sunt, & apertus est liber vitae, & qui non est inventus in illo, missus est in stagnum ignis*. Sed parvulus non baptizatus non reperitur in libro vitae: Ergo mittitur in stagnum ignis.

Confirmatur secundo: Matth. 15. Qui non congregantur in horreum ut triticum, id est non admittuntur in caelum, sunt zizania comburenda igne: Sed parvuli non baptizati non admittuntur in caelum: Ergo igne inferni comburantur.

Confirmatur tertio: Parvuli ratione peccati originalis dicuntur in Scriptura *filii irae*: Sed ira Dei, cum sit tantum metaphorica & per effectum, nihil est aliud quam inflictio poenae; non quidem damni, cum sit mera privatio, ideoque proprie non infligatur; sed poenae sensus, quae cum sit positivus aliquis cruciatus, proprie & per se infligitur: Ergo parvuli ratione peccati originalis poena sensus puniuntur.

Ad objectionem respondeo cum D. Thoma in 4. dist. 47. qu. 1. art. 3. ad 3. quod *Pueri ante per-*

perfectam aetatem decedentes, in iudicio comparabunt, non ut iudicentur, sed ut videant gloriam iudicii. Sicut enim non peccaverunt in se, sed in suo capite, Ita non oportet quod iudicentur in se, sed in suo capite. Unde verba illa Christi, *Ita maledicti in ignem aeternum*, non diriguntur ad omnes reprobos qui a sinistris iudicis erunt, sed solum ad adultos; non potest enim ad parvulos spectare causa quae ibi redditur: *Esurivi, & non dedistis mihi manducare: sitivi, & non dedistis mihi potum &c.* Quod si aliquis contendat parvulos comparituros esse in iudicio, non solum ut gloriam iudicis videant, sed etiam ut iudicentur, sicut insinuare videtur D. Thomas 2. ad Corinth. 5. lect. 5. verba illa Apostoli exponens, *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, & per consequens non solum ad adultos, sed etiam ad parvulos, verba illa Christi, Ita maledicti in ignem aeternum*, esse dirigenda: responderi poterit ad objectionem, negando Minorem, nempe quod nomine ignis aeterni poena sensus determinate intelligatur: nam, ut infra ostendemus, iuxta phrasim Scripturae, nomine ignis, quaelibet poena designatur. unde hoc nomine Christus poenam damni pro parvulis, & poenam damni & sensus pro adultis significavit.

184

Ad primam confirmationem dicendum, locum illum Apocalypsis, obiectum ab Adversariis, manifesto dolo ab illis mutilari: nam post verba in objectione adducta, haec immediate sequuntur, *Et iudicati sunt mortui ex his quae scriptae erant in libris, secundum opera ipsorum &c.* Quae verba manifeste demonstrant, Joannem loqui tantum de adultis, secundum opera sua bona vel mala iudicandis, quando subdit, *Et qui non est inventus in illis (libro vitae) missus est in stagnum ignis.* Nec obest quod ait, *magnos & pusillos*: nam ut recte notat Cornelius in hunc locum, per *pusillos* intelligit non aetate aut statura, sed dignitate & gradu exiguos, id est viles & abjectos, ut sunt servi, rustici, ancillae &c.

185

Ad secundam confirmationem dicatur, zizania quae comburentur igne, illa esse quae creverunt usque ad messem, id est reprobos qui male operati sunt usque ad mortem, inter quos non sunt infantes, qui nulla mala opera exercuerunt.

186

Ad tertiam respondeo Deum non tantum iram suam ostendere infligendo poenam sensibilem, sed etiam excludendo in aeternum a suo regno. David enim 2. Regum 14. iram suam adversus Absalonem maxime ostendit; cum prohibuit ne ipsius conspectu frueretur: unde ipse Absalon dicebat amico suo Joab, *Quare veni de Gesur? melius erat ibi esse: obsecro ergo ut videam faciem Regis; quod si memor est iniquitatis meae, interficiat me.* Item Reges huius saeculi, nobiles a suo palatio excludendo, suam adversus eos iracundiam satis superque manifestant: adeoque etiam si parvuli, cum solo originali decedentes, non afficiantur poena sensus, possunt tamen dici *filii irae*, propter privationem visionis, seu poenam damni.

187

Obiiciunt secundo Adversarii quaedam testimonia SS. Patrum, quae aperte militare videntur contra nostram sententiam: nam D. Augustinus serm. 14. de verbis Apostoli, affirmat parvulos sine baptismo decedentes ituros in ignem aeternum, iuxta sententiam Domini, Matth. 25. *Ita maledicti in ignem aeternum.* Similiter Author libri Hypognost. dicit quod parvuli dece-

dent sine baptismo, experientur gehennam ignis. Item Fulgentius lib. de fide ad Petrum cap. 17. relatus in canone *firmissime* de consecrat. dist. 4. sic ait: *Firmissime crede, & nullatenus dubites, non solum homines ratione utentes, verum etiam parvulos, si sine Sacramento baptismi de hoc saeculo transeunt, ignis aeterni supplicio puniendos.* Denique D. Gregorius 8. moral. dicit de his quos a culpa originali Sacramenta non liberant: *Lucet ex proprio nihil egerint, tamen illuc ad tormenta perveniunt.* Et lib. 9. inquit quod *iudex ille districtus, ut sua animadversione trucidat quos culpa propria actionis damnat; sic illos in aeternum percutit, quos reatus arbitri non ad ducit.*

Respondeo primo, iuxta phrasim Scripturae & SS. Patrum, nomine ignis quaelibet poenam significari, ut docet Augustinus quaest. 9. in Iosue, & patet ex illo Psalmi 65. *Transivimus per ignem & aquam, & educisti nos in refrigerium:* Unde quando idem S. Doctor, & alii Patres, docent pueros sine baptismo decedentes torqueri, metaphorice loquuntur, & nomine ignis, poenam damni significant. Ita affirmat S. Thomas qu. 5. de malo art. 2. ad 1. & in 2. dist. 33. qu. 2. art. 1. ad 1. & Glossa in cap. nulla de consecr. dist. 4. ubi non aliam poenam assignans infantibus sine baptismo decedentibus, quam tenebras, id est privationem visionis Dei, subdit: *Et hac carentia est poena ignis, de qua intelligendus est canons, firmissime, desumptus est ex Fulgentio.*

Hanc vero interpretationem esse legitimam, & menti SS. Patrum consonam, suaderi potest: Primo quia in his locis agebant contra Pelagianos, asserentes parvulos sine baptismo morientes esse quidem excludendos a regno colorum, non tamen a vita aeterna, sed beatitudine esse donandos: unde intentum Augustini loco citato erat suadere, parvulos sine baptismo decedentes non pervenire ad aeternam beatitudinem, sed ab ea excludi, quod sufficienter convincitur, nomine ignis, combustionis, & cruciatus intelligendo aeternum supplicium, seu poenam aeternam damni, cum qua aeterna felicitas nequit componi. Secundo quod SS. Patres adducti docent de poena parvulorum sine baptismo decedentium, id asserunt pertinere ad fidem, ut constat ex loco citato Fulgentii, ubi ait, *Firmissime crede, & nullatenus dubites &c.* Nullus autem sine manifesto errore asserere potest hoc esse fidei, quod praedicti parvuli aeternum cruciabuntur poena sensus, sive tormento ignis, sed solum quod sint damnati, & aeternum puniendi poena damni. Tertio si D. Augustinus in rigore accipiat, secum conciliari non poterit: nam aliis in locis, satis aperte docet parvulos nullam poenam sensus sustinere.

Respondeo secundo, Augustinum valde fuisse anxium & dubium in hac materia, & modo in unam, modo in alteram partem declinasse: quod patet, tum quia Epistola 28. ad Hieronymum suam hac in hesitationem & dubitationem manifeste declarat, his verbis: *Cum ad poenas ventum est parvulorum, magnis, mihi crede, coarctor angustiis, nec quid respondeam profusus invenio:* Tum etiam quia disputans contra Pelagianos, virtualiter & per consequentiam asserit se non audere dicere, quod parvuli non baptizati aeterno igne puniantur; ait enim lib. 5. contra Julian. cap. 8. *Non dico parvulos sine Christi baptismo morientes, tanta poena esse placentem.*

plebendos, ut eis non nasci potius expediret. Et paulo infra: *Quis dubitavit parvulos non baptizatos, qui solum habent originale peccatum, in damnatione omnium levissima futuros? Quis, qualis, & quanta erit, quamvis definire non possim, non tamen audeo dicere, quod eis, ut nulli essent, quam ut ibi essent, potius expediret.* Quibus verbis non solum suam hac in re dubitationem & anxietatem declarat, sed etiam magis propendet & inclinatur in nostram sententiam: docet enim hanc Christi Domini de proditore Juda sententiam, melius erat illi si natus non fuisset, non posse parvulis accommodari: quod falsum esset, si illi poena ignis torquerentur; nam licet non esse secundum se non sit appetibile, utpote pura boni privatio, bene tamen in quantum est alleviativum cruciatus & poenae, ut docet D. Thomas in supplem. qu. 92. art. 3. Item subdit Augustinus, tales parvulos esse in damnatione omnium levissima futuros; quod non esset verum, si aliquam poenam sensus sustinerent: è contra vero si à poena sensus immunes sint, mitior procul dubio & tolerabilior erit eorum damnatio.

Addo quod idem S. Doctor lib. 3. de lib. arbit. cap. 23. ait quod *sicut vita esse potuit media inter rectè factum atque peccatum, ita & potest dari sententia iudicis media inter premium atque supplicium*: Sed si parvuli paterentur poenam damni & sensus, illorum sententia non esset media inter premium & supplicium, ut de se patet: Ergo ex mente Augustini, parvuli solà poenà damni puniuntur.

Nec valet si dicas, sententiam parvulorum idè ab Augustino mediam inter premium & supplicium constitui, quia mitiori poenà quam adulti puniuntur. Non valet inquam, nam etiam inter adultos unus mitius alio punitur, & homines mitiori poenà quam Dæmones regulariter loquendo sunt puniendi; & tamen nemo dicit aduulum mitiori poenà puniendum, vel auditurum mediam sententiam inter premium & supplicium: Ergo si parvuli poenam sensus & damni paterentur, malè Augustinus assereret mediam esse inter premium & supplicium parvulorum sententiam.

Objicies tertio: Parvuli in hac vita puniuntur poenà sensus: Ergo & in alia. Antecedens constat ipsa experientia, qua videmus parvulos in hanc lucem prodeuntes, morbis, doloribus, mortis, alisque praesentis vitae miseris esse obnoxios. Consequentia verò probatur: Si parvuli poenà sensus in hac vita punirentur, & post mortem essent ab illa immunes, sequeretur eos esse melioris conditionis post mortem, quam ante mortem: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud.

Respondeo distinguendo Antecedens: Parvuli in hac vita puniuntur poenà sensus, per accidens, concedo Antecedens: per se, nego Antecedens, & Consequentiam.

Explicatur solutio: Mors & alii corporales defectus non sunt poena per se taxata pro culpa originali, sed tantum carentia originalis iustitiae, quae immortalitatem & impassibilitatem praestabat, ac proinde illà sublatà, sequuntur mors & ærumnae temporales seu corporales, in virtute agentium naturalium: in alia autem vita nihil ager virtutè naturæ, sed secundum ordinem divinæ iustitiae, sive in animam, sive in corpus: quare ut poena sensibilis responderet in alia vita originali peccato, deberet hoc fieri

Tom. III.

ex ordinatione divina, praedictam poenam taxante, & destinante per se ad illius punitionem. Unde ad probationem consequentiae, neganda est sequela Majoris: licet enim parvuli in hac vita corporales ærumnas sustineant, & post mortem sint ab illis immunes, non tamen sequitur eos, esse melioris conditionis post mortem, quam ante mortem; quia melius est omnes sustinere misetias cum aptitudine ad videndum Deum, & illo fruendum, quam omni calamitate positivà carere, sine huiusmodi aptitudine.

Objicies quarto: Si tantum poena damni debetur originali peccato, sequitur quod adultus, qui decedit ex hac vita cum peccato originali & actuali mortali, non mereatur plus poenae, quam ille qui moritur cum solo actuali mortali: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud. Sequela Majoris probatur: Per peccatum actuale mortale adultus incurrit totalem privationem visionis beatæ: Ergo si peccato originali poena tantum damni, seu privatio visionis beatæ, debeat, non plus incurrit poenae, qui cum peccato originali & actuali mortali decedit, quam qui moritur cum solo originali.

Respondeo morientem cum peccato originali & actuali simul, mereri plus poenae damni intensivè quodammodo, quia meretur poenam damni duplici titulo totali, & poena damni intenditur moraliter, quando ex multiplici titulo tanquam causa totali debetur: quemadmodum, ut ait D. Thomas in 4. dist. 18. qu. 2. ar. 3. in fine, magis excommunicatus est qui committit plura & diversa peccata, quorum singulis annexa est major excommunicatio, quamvis qualibet major excommunicatio sit totalis privatio bonorum communium Ecclesiae.

Objicies ultimo: Veniale peccatum, quod levius est originali, in altera vita punitur poenà sensus: Ergo multò magis originale eadem poenà puniatur.

Sed nego consequentiam, & paritatem: nam peccatum veniale, quamvis sit levius originali, est tamen voluntarium voluntate propria, & habet aliquam conversionem & delectationem inordinatam, secus autem peccatum originale: unde cum poena sensus correspondeat propriae voluntati, & conversioni ac delectationi inordinatae, non mirum si illud in altera vita poena sensus puniatur, istud verò sola poena damni.

§. IV.

Refellitur opinio Bellarmini.

Dico secundò, pueros cum originali ex hac vita migrantes, nullo affici dolore, vel tristitia interiori, ob carentiam beatificae visionis. Ita D. Thomas locis supra citatis.

Probatum primò ex SS. Patribus: nam Gregorius Nissenus supra relatus ait, quod *immatura mors infantium demonstrat neque in doloribus & tristitia futuros esse eos, qui sic vivere desierunt.* Et Augustinus loco supra citato asserit poenam, qua punitur originale peccatum, omnium mitissimam esse; quod esset falsum, si ratione beatitudinis amissae parvuli dolorem & tristitiam interiori sentirent: ut enim docet Chryostomus homil. 24. in Matth., & homil. 47. ad populum Antioch. dolor quem damnati sentiunt ob amissam beatitudinem, major est dolore sensibili ab igne inferni causato.

LII

Con-

199. Confirmatur: Augustinus ibidem profitetur A ad gloriam autem habendam nullum jus præcēssit in parvulis, vel si præcēssit, dependebat omnino ab extrinseco; & ideo ob amissam beatitudinem non possunt tristi rati onabiliter.
- Nec displicet quod aliqui Theologi addunt, nimirum a dmicri ibi divinæ providentiæ suavitate, quæ parvulos illos in suo statu sub tranquillitate conservat. Quam providentiæ suavitatem quotidie experimur, videmus enim pauperulos frusto panis contentos, & in rigida etiam hyeme, licet seminudos & frigore algentes, alacres tamen & pacatos esse, dum vident nobiles ejusdem naturæ, divitiis & deliciis redundantantes.
200. Ratio etiam id suadet: nam ut discurret D. Thomas in 2. dist. 83. qu. 2. Ex hoc quod caret B aliquis eo quod suam proportionem excedit, non affligitur, si sit recte rationis, sed tantum eo quod caret eo ad quod aliquo modo proportionatus fuit. Sicut nullus sapiens homo affligitur de hoc quod non possit volare sicut avis, vel quia non est rex vel imperator, cum sibi non sit debitum; affligitur autem, si privaretur eo ad quod habendum aliquo modo aptitudinem habuit. Quia ergo omnis homo usum liberi arbitrii habens, proportionatus est ad vitam æternam consequendam, quia potest se ad gratiam preparare, per quam vitam æternam merebitur; ideo si ab hoc deficiat, maximus erit dolor, quia amittit illud quod suum esse possibile fuit. Pueri autem nunquam fuerunt proportionati ad hoc quod vitam æternam haberent: quia neque eis debebatur ex principii naturæ, cum omnem facultatem naturæ excedat, nec acius proprios habere potuerunt, quibus tantum bonum consequerentur: & ideo nihil omnino dolebunt de carentia visionis divinæ; imò magis gaudebunt de hoc quod participabant multum de divina bonitate, & perfectionibus naturalibus.
201. Dices: Tales parvuli habuerunt ad ipsam beatitudinem, proportionem, & ordinationem in Adamo, in quo eorum voluntates interpretative continebantur: Sed hoc sufficit ut de illius jactura doleant: Ergo hæc ratio D. Thomæ non convincit.
202. Confirmatur: Si quis patrimonio privetur ob parentis delictum, non minus dolet, quam si propria culpa exhaeretur; & tamen tunc patrimonium non fuit in illius potestate, sicut nec culpa parentis: Ergo amissio boni non existentis in subiecti potestate, dolorem rationabilem excitat.
203. Ad objectionem respondeo, concessa Majori, negando Minorem: Sapientes enim, qui à passionibus non moventur, sed sola ratione ducuntur (cujusmodi erunt pueri illi) non dolent de amissione, vel de non adeptione bonorum, quæ sibi gratis promissa sunt, quando per ipsos non stat quominus ea recipiant; reputant enim illa ac si promissa sibi non fuissent. Unde S. Thomas ibidem in 2. argum. Sed contra, sic ait; Recta ratio non patitur ut aliquis perturbetur de eo quod in ipso non fuit ut vitaretur; propter quod Seneca probat, quod perturbatio in sapientem non cadit: Sed in pueris est ratio recta, nullo actuali peccato obliquata: Ergo non turbabuntur de hoc quod talem poenam (carentiam scilicet visionis Dei) sustinent, quam vitare nullo modo potuerunt.
204. Ad confirmationem, concessa Antecedente, nego Consequentiam & paritatem: Ratio discriminis est, quia ad proprium patrimonium quilibet est ordinatus, habetque naturale jus ad illud, & ideo sive aliena, sive propria culpa, aliquis exhaeretur, rationabiliter dolet:
- Dico tertid: Parvuli cum peccato originali B decedentes, post diem judicii, non erunt beati beatitudine naturali. 205.
- Probatur primò conclusio: Beatitudo naturalis non est compossibilis cum averfione à Deo ut conditore naturæ; sicut nec supernaturalis cum averfione à Deo ut auctore supernaturali: Atqui parvuli ratione culpæ originalis sunt averfi à Deo, nedum ut auctore gratiæ, sed etiam ut naturæ conditore; tum quia una averfio sine alia nequit subsistere, ut frequentius Theologi docent; tum etiam quia peccatum capitale Adami, quo parvuli sunt inquinati, utramque averfionem continebat, & consequenter utraque fuit per originem traducta: Ergo non sunt beati beatitudine naturali.
- Dices: D. Thomas in 2. dist. 33. qu. 2. art. 2. 206. ad 5. ait: Quamvis pueri non baptizati sint separati à Deo, quantum ad illam conjunctionem qua est per gloriam, non tamen ab eo penitus sunt separati, imò ipsi coniunguntur per participationem naturalium bonorum, & ita de ipso gaudere poterunt naturali cognitione & dilectione: Sed cum dilectione naturali non potest stare averfio à Deo ut conditore naturæ: Ergo parvuli ratione culpæ originalis non sunt averfi à Deo ut auctore naturæ.
- Respondeo D. Thomam non loqui de dilectione naturali amicabile, efficaci, & perfecta, 207. quæ sola cum averfione à Deo ut auctore naturæ impossibilis est, sed de dilectione naturali, quæ fertur in Deum, prout est essendi naturale principium, quæ cum averfione à Deo ut fine ultimo naturali stare potest, ut patet in Dæmonibus, qui Deum, prout est essendi naturale principium, plusquam seipfos diligunt, sicut demonstrat D. Thomas 1. p. qu. 60. art. 5. & tamen ab ipso ut fine ultimo tam naturali quam supernaturali averfi sunt.
- Probatur secundo conclusio: Parvuli ex hac vita cum peccato originali migrantes, manebunt perpetuo inclusi in loco tenebroso, nempe in limbo, eique alligati: Sed cum tali detentione & alligatione stare non potest naturalis foelicitas; illa enim omnium bonorum naturalium aggregatorem, & omnium malorum & incommoditatum exclusivam importat Ergo illi parvuli non erunt naturali foelicitate beati. Minor patet, Major autem probatur primò ex Augustino ferm. 14. de verbis Apostoli, ubi expressè docet non esse locum medium inter regnum & infernum: Sed parvuli post judicium non erunt

§. V.

Sententia Carbarini confutatur.

Dico tertid: Parvuli cum peccato originali B decedentes, post diem judicii, non erunt beati beatitudine naturali. 205.

Probatur primò conclusio: Beatitudo naturalis non est compossibilis cum averfione à Deo ut conditore naturæ; sicut nec supernaturalis cum averfione à Deo ut auctore supernaturali: Atqui parvuli ratione culpæ originalis sunt averfi à Deo, nedum ut auctore gratiæ, sed etiam ut naturæ conditore; tum quia una averfio sine alia nequit subsistere, ut frequentius Theologi docent; tum etiam quia peccatum capitale Adami, quo parvuli sunt inquinati, utramque averfionem continebat, & consequenter utraque fuit per originem traducta: Ergo non sunt beati beatitudine naturali.

Dices: D. Thomas in 2. dist. 33. qu. 2. art. 2. 206. ad 5. ait: Quamvis pueri non baptizati sint separati à Deo, quantum ad illam conjunctionem qua est per gloriam, non tamen ab eo penitus sunt separati, imò ipsi coniunguntur per participationem naturalium bonorum, & ita de ipso gaudere poterunt naturali cognitione & dilectione: Sed cum dilectione naturali non potest stare averfio à Deo ut conditore naturæ: Ergo parvuli ratione culpæ originalis non sunt averfi à Deo ut auctore naturæ.

Respondeo D. Thomam non loqui de dilectione naturali amicabile, efficaci, & perfecta, 207. quæ sola cum averfione à Deo ut auctore naturæ impossibilis est, sed de dilectione naturali, quæ fertur in Deum, prout est essendi naturale principium, quæ cum averfione à Deo ut fine ultimo naturali stare potest, ut patet in Dæmonibus, qui Deum, prout est essendi naturale principium, plusquam seipfos diligunt, sicut demonstrat D. Thomas 1. p. qu. 60. art. 5. & tamen ab ipso ut fine ultimo tam naturali quam supernaturali averfi sunt.

Probatur secundo conclusio: Parvuli ex hac vita cum peccato originali migrantes, manebunt perpetuo inclusi in loco tenebroso, nempe in limbo, eique alligati: Sed cum tali detentione & alligatione stare non potest naturalis foelicitas; illa enim omnium bonorum naturalium aggregatorem, & omnium malorum & incommoditatum exclusivam importat Ergo illi parvuli non erunt naturali foelicitate beati. Minor patet, Major autem probatur primò ex Augustino ferm. 14. de verbis Apostoli, ubi expressè docet non esse locum medium inter regnum & infernum: Sed parvuli post judicium non erunt

erunt in loco regni, scilicet in celo empyreo: Ergo erunt in inferno, seu in limbo, qui, ut supra annotavimus, nomine inferni in Scriptura & SS. Patribus nuncupatur.

Confirmatur ex concilio Florentino supra citato, afferente animas eorum qui in solo peccato originali, vel mortali actuali decedunt, mox in infernum descendere, pœnis tamen disparibus puniendas: Sed nulla est ratio cui ex eo loco post ultimum magni iudicii diem liberandæ sint, cum post hanc vitam non sit locus misericordiæ, sed iustitiæ; & Eccli. 11. scriptum sit, *Vbi cumque ceciderit lignum, sive ad austrum, sive ad aquilonem, ibi erit;* quem locum Hieronymus in commentario, & alii communiter exponunt de hominibus, qui in eo statu perpetuò erunt, in quo illos mors invenit: Ergo parvuli ex hac vita cum peccato originali migrantes, post diem iudicii in limbo manebunt inclusi, & huic tenebroso loco in perpetuum erunt alligati. Unde Anselmus lib. de conceptu Virgin. cap. 2. 2. versus finem ait, *Post diem iudicii nullus erit Angelus aut homo, nisi aut in regno Dei, aut in inferno.*

Secundò Major principalis suaderi potest ex communi doctrina Theologorum, afferentium quod post universale iudicium omnia elementa suum situm naturalem possidebunt, ita ut ignis supra aërem, aër supra aquam, & hæc supra terram sit, terraque aquis omnino cooperta maneat. Cum enim (inquiunt) aqua initio mundi totam ambiret terram, ut natura ejus postulare videbatur, ac deinde jussu Dei in locum unum congregata fuerit, ut superesset locus in terra generationi animantium & plantarum, generatione ista cessante cum motu corporum celestium, ratio ipsa & natura rerum postulat, ut aqua ad locum pristinum revertatur, totamque superficiei terræ coopereat. Ergo infantes post universale iudicium non habitabunt super faciem terræ, ut docent Adversarii (nisi in aquis ad instar piscium natate dicantur, quod ridiculum est) sed in loco subterraneo & tenebroso inclusi manebunt.

Tertiò probatur eadem Major: Ex communi Theologorum sententiâ, iudicium particulare cuiuslibet, & iudicium universale, eandem sententiam continent: Sed animæ parvulorum cum peccato originali decedentium, in particulari iudicio destinantur ad limbum: Ergo post universale iudicium in eodem loco manebunt.

Denique suaderi potest conclusio ex duplici inconvenienti & absurdo, quod sequitur ex Catharini sententiâ: Nam si verum esset quod ipse scribit, parvulos, cum originali peccato decedentes, post diem iudicii non solum carituros omni dolore, tum interno, tum externo, sed etiam fore beatos ac felices; & in quodam veluti terrestri paradiso perpetuò vitam acturos, plenos sapientiæ & virtutibus, suâ sorte optime contentos, Deum toto corde diligentes & laudantes, Angelorum denique consortio & revelationibus sæpe fruantes; si hæc, inquam, vera essent, sequeretur in primis illos parvulos in universali iudicio transituros de non beatis in beatos beatitudine naturali: cum enim ante illud in tenebroso limbi carcere essent inclusi, beatitudine naturali, quæ cum detentione & alligatione ad hunc locum stare nequit, frui non poterant. Sequeretur deinde illos melioris conditionis esse, quia peccaverunt in Adamo, quam si in puris naturalibus decessissent; non enim

tanta bona debentur hominibus in puris naturalibus in infantia decedentibus: unde parvuli isti præmium & commodum ex peccato originali referrent: At hæc non solum videntur absurda, sed etiam Pelagianorum errori affinia: Ergo &c.

§. VI.

Solvuntur obiectiones.

OBJICES PRIMò: Parvuli ob culpam originalem nullâ tristitiâ afficiuntur, ut §. precedenti ostendimus: Sed si in pœnam illius naturali felicitate privarentur, non possent non tristari de ejus privatione; cum eam ut sibi possibilem cognoscerent: Ergo ob culpam originalem non privantur naturali beatitudine. 210

Respondeo concessa Majori, negando Minorem: nam licet demus quòd parvuli cognoscant naturalem beatitudinem, ut sibi possibilem, non tamen cognoscunt se fuisse ad illam ordinatos; cum ordinatio ad æternam felicitatem naturalem non sit homini ab intrinseco debita, sed ex gratuita Dei voluntate proveniat; nullus autem, si sit reformationis, affligitur ex hoc quod caret aliquâ perfectione sibi indebita, & ad quam ab intrinseco, & ex sua natura non est ordinatus, ut docet D. Thomas loco supra citato. 211

Objicies secundo: Deus in resurrectione, non obstante culpâ originali, concedet infantibus plura dona gratuita, ut immortalitatem, impassibilitatem, & quantitatem seu magnitudinem quam habituri essent, si ad adultam ætatem pervenissent: Ergo non denegabit illis naturalem beatitudinem. 212

Sed nego consequentiam, & paritatem: nam dona illa non sunt cum peccato originali incompossibilia, naturalis autem beatitudo cum illo stare non potest; quia, ut in prima probatione dicebamus, beatitudo naturalis importat conversionem in Deum, ut authorem naturæ, peccatum verò originale à Deo nedum ut authore gratiæ, sed etiam ut conditore naturæ avertit, ut ibidem ostendimus. 213

Objicies tertiò contra secundam probationem nostræ conclusionis: Si parvuli ex hac vita cum peccato originali migrantes, manerent post diem iudicii perpetuò inclusi in limbo, eique alligati, pœnam sensus paterentur: Sed hoc dici nequit, ut §. 2. fusè ostendimus: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur: nam ut docuimus in tractatu de Angelis disp. 14. art. 2. pœna sensus, quam dæmones & animæ separata patiuntur, est per alligationem ad ignem: Ergo si parvuli limbo alligati sint, pœnâ sensus torquebuntur. 214

Respondeo primò negando sequelam Majoris. Ad cujus probationem, distinguo Antecedens: pœna sensus, quam dæmones & animæ separata patiuntur, est per alligationem ad ignem, ut activè detinentem spirituales substantias, & occupantem contrariè, concedo Antecedens: solum ut formaliter locantem, nego Antecedens, & Consequentiam. Nam parvulorum animæ, etsi in limbo detineantur ut formaliter locante, non tamen contrariè occupantur ab illo ne Deum videant, nec activè detinentur à tali loco, sed à Deo negante concursum ad excludendum, & ideo non sustinent pœnam sensus, quâ ab igne cruciantur dæmones & animæ adul-

adultorum, consistente non in hoc quod ignis loceat formaliter, sed in eo quod contrarie occupet, & active detineat. Solutio est D. Thomae quaest. 26. de verit. art. 1. ad 11. ubi sic ait: *Dicendum quod in pueris propter defectum gratiae est sola carentia divinae visionis, sine aliquo contrario impediendo active; sed damnati in inferno non solum privantur divina visione propter defectum gratiae, sed impediuntur quasi per contrarium, per hoc quod circa penas corporales occupantur. Ponderanda sunt illa verba, sine aliquo contrario impediendo active, quibus aperte indicatur, parvulorum animas non pati poenam sensus, quam damnati sustinent in inferno, quamvis detineantur in limbo; quia locus iste non detinet active animas parvulorum: ignis autem active detinet & contrarie occupat animas adultorum & daemones. Ignis ergo cruciat, non quia locat (quod illi naturaliter convenit,) sed quia active detinet animas in se locatas, ut divinae iustitiae instrumentum: limbus autem non torquet animas parvulorum, quia solum habet illas locare, non active detinere, nec occupare contrarie.*

Secundo cum eodem S. Doctore ibidem in resp. ad 3. dici potest, quod etsi animae parvulorum in peccato originali decedentium detineantur in limbo, eique alligentur, ex hoc tamen nullam poenam sensus patiuntur; quia non apprehendunt illum locum, & talem detentionem & alligationem, ut sibi disconvenientem, & nocivam, subindeque ex illa non tristantur, nec ei reluctant: contra verò Daemones, & animae adultorum, poenam sensus patiuntur ab igne tartareo cui alligantur, quia cum talem alligationem apprehendant ut nocivam, & ipsorum libertati contrariam & disconvenientem, ex ea valde tristantur & affliguntur, ut eleganter explicat Cajetanus tomo 3. opusculi in oratione de hac materia, habita coram Julio 11. Summo Pontifice.

§. VII.

Corollaria notata digna.

215 **E**X dictis in hoc articulo habetur in primis, D infantibus cum peccato originali ex hac vita migrantes, nullam poenam positivam puniendos esse, sed tantum poenis privativis, carentia scilicet gloriae, & beatitudinis naturalis, absque eo quod ex duplici illa privatione dolorem aliquem internum seu tristitiam patiantur.

216 Habes etiam ex dictis, tales parvulos futuros quoad corpora integros, nec aliquam perfectione corpori connaturaliter debitam carituros, subindeque eos in generali resurrectione accepturos à Deo quantitatem seu magnitudinem, quam habituri essent, si ad adultam aetatem pervenisent, ut de omnibus etiam damnatis adultis docet D. Thomas in 4. dist. 44. qu. 3. art. 1. quaestione 1. & probat ex eo quod corporum resurrectio est opus divinae virtutis; Dei autem perfecta sunt opera.

217 Colliges tertio, illos parvulos post resurrectionem fore immortales & incorruptibiles, non quidem ab intrinseco, sed ab extrinseco, ratione divinae providentiae & iustitiae, quae illorum resurrectionem ac reunionem animae cum corpore ordinabit ad hoc ut totum suppositum, quod originalem culpam contraxit, poenam aeternam damni sustineat; ex hoc enim solo sine

A immortalitate donabuntur. Illis etiam competet impassibilitas, non ratione dotis, quae corpora Beatorum fruuntur, nec ex defectu potentiae ad patiendum, ut docet D. Thomas quaest. 5. de malo art. 2. ad 5. sed ex defectu exterioris agentis: nam post resurrectionem nullum corpus aget in alterum ad corruptionem induendam, sed solum erit actio ad puniendum ex ordinatione divinae iustitiae, & quia parvulorum corporibus non debetur poena sensibilis, nullum corpus aget in illa.

Inferes quarto, quod illi parvuli erunt impeccabiles, non ab intrinseco ratione alicujus supernaturalis doni, sed ab extrinseco, nempe ex Dei providentia, subtrahente concursum ad omne materiale peccati, ratione status in termino; in quo ait D. Thomas quaest. 5. de malo art. 3. in corp. non mutatur voluntas à dispositione quam habuit in via, atque adeo cum infantes mortui ante rationis usum, nullam inordinatam dispositionem actualem habuerint, ad suavam Dei providentiam spectat, ut non sinat illos post mortem in affectus inordinatos prorumpere.

Inferes quinto, quod animae illorum parvulorum aliqua objecta naturalia cognoscant per species à Deo in futuris in statu separationis: nam omnium cognitionem animabus illis denegare, improbabile censuit D. Thomas in 2. dist. 33. qu. 2. art. 2. in corp. Dei etiam ut conditoris naturae aliquam cognitionem hebeant; non tamen adeo perfectam, quod ad beatificandum illas beatitudine naturali sufficiat.

Inferes ultimum, quod illi parvuli Deum naturae auctorem diligant dilectione naturali, non quidem amabili, efficaci, & perfecta (haec enim stare nequit cum aversione à Deo conditore naturae, inclusa in peccato originali) sed dilectione quae fertur in Deum prout est essendi naturale principium, ut antea exposuimus.

DISPUTATIO VIII.

De effectibus peccati.

Ad quaestionem 85. & duas sequentes.

POST QUAM Divus Thomas egit per plures quaestiones de causis peccati, tam interioribus, quam exterioribus, quaest. 85. & duabus sequentibus disputat de ejus effectibus, qui sunt diminutio boni naturalis, defectus naturales, macula, & reatus poenae: de quibus in hac disputatione nobis incumbit agendum.

ARTICULUS PRIMUS.

An inclinatio naturalis ad bonum minuitur, vel totaliter corrumpatur per peccatum?

SUPPONO primò, naturae rationali, ex eo quod rationalis est, inditam esse non modo capacitatem, sed etiam inclinationem & propensionem ad bonum honestum, quod est bonum rationi consonum. Ratio est, quia unamquamque naturam consequitur per se inclinatio ad